

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

**Problems of Implementation of Student Care System in Primary Schools as Perceived by
Teachers in Office of Pattani Educational Service Area 2**

นิฮานานี วาบา
Nihanancee Waba

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Master of Education Thesis in Education Administration

Hatyai University

2556

ชื่อวิทยานิพนธ์:	ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2
ชื่อนักศึกษา:	นางนิฮานานี วาบา
รหัสประจำตัวนักศึกษา:	4719050024
สาขาวิชา:	การบริหารการศึกษา
คณะกรรมการที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร.หุมนศักดิ์ อินทร์รักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชัย รัตนากิรณวร
ปีการศึกษา:	2555
คำสำคัญ:	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบปัญหา การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การ ปฏิบัติงาน รวมทั้งรวบรวม ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประชากร คือ ครูที่ ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 116 โรงเรียน เลือกรูปแบบเจาะจง ที่มี คุณสมบัติเป็นครูแนะแนว และครูฝ่ายปกครอง มีประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 232 คน วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการแจกแจง ความถี่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยประเด็นที่ โรงเรียนมีครูแนะแนวโดยตรงและเพียงพอเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งพบปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเกี่ยวกับ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากที่สุด และด้านการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งปัญหาผู้เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของกิจกรรมโฮมรูมและการประชุมผู้ปกครองนักเรียนน้อย ส่วนที่มีปัญหาในระดับ ปานกลาง ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุด โดยประเด็นปัญหา ครูมีเวลาไปเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียนเป็นประจำ เป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับด้านดังกล่าว

2. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญตรี มีระดับปัญหาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับมาก

3. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่างกัน มีระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับมาก

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกเป็นรายด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัญหาคือ ครูไม่สามารถไปเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ห่างไกลจากโรงเรียน เนื่องจากปัญหาความไม่สงบ ข้อเสนอแนะ คือ ครูควรสังเกตนักเรียนถึงพฤติกรรมของนักเรียนหากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ควรหารือระหว่างครูกับผู้ปกครอง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนปัญหา คือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนวิธีการคัดกรองนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนปัญหา คือ กิจกรรมส่งเสริมไม่มีความหลากหลาย ข้อเสนอแนะ คือควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้มากกว่านี้ และให้มีเกียรติบัตรหรือรางวัลให้แก่เด็กที่มีความประพฤติดี มีกิจกรรมอาสาหรือเป็นตัวอย่างที่ดีและคนอื่น 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ปัญหาคือ ครูมีภาระงานรับผิดชอบมาก มีเวลาน้อยและจำกัด จึงทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามิได้ผลเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะ คือ จัดให้มีการอบรมครูที่ปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญห เป็นระยะๆ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนปัญหา คือ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานส่งต่อภายนอก ข้อเสนอแนะคือ เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และหมั่นติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง

Thesis Title: Problems of Implementation of Student Care System in Primary Schools as Perceived by Teachers in Office of Pattani Educational Service Area 2

Student's Name: Ms. Nihananee Waba

Student's ID No: 4719050024

Major Field: Educational Administration

Thesis Advisors: Assoc. Prof. Dr. Chumsak Inrak
Asst. Prof. Dr. Wichai Rattanakeeranaworn

Academic Year 2012

Key Words: Implementation of Student Care System

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the problems of implementation of Student Care System in primary schools as perceived by the teachers in the Office of Pattani Educational Service based on their personal variables as educational level and their working experience. The study also elicited the problems of and listed recommendations for further improvement of the Student Care System. The sample for the study included 323 guidance counselors, drawn according to the purposive sampling from the total population in 116 schools. The data were analyzed using such statistics as percentage, means (μ) and standard deviation (σ) and frequency of distribution.

The findings of the study reveal the following.

1. The overall level of problems of implementation of the Student Care System as perceived by the teachers in the Office of Pattani Educational Service Area Office 2 is high. By individual aspects, it is found that the level of the problems is also high, where the aspect of prevention and solution having the highest average with the issue of the schools having the adequate number of qualified guidance counselors the most significant one. This is followed by other problems such as student referrals, where the schools facing the problem of coordination with outside student care specialists most, and the problem of student encouragement, where the schools facing the problem of less attention being paid to the activities of homeroom and meeting

with the students' parents. The problem faced by the schools with a moderate level includes student screening and recognizing individual students. The issue involved with this problem includes visits to homes, dwelling places or dormitories of the students.

2. The problems of implementation of the Student Care System as perceived by the teachers in the Office of Pattani Educational Service Area Office 2 based on the respondents' educational level include the following. Overall, the teachers who differ in their educational level show no significant differences in the problems of implementation of the system; they show a high level of the problem.

3. Overall the teachers who differ in working experience in the Student Care System show no significant differences in their problems in the implementation of the system; they show a high level of the problem.

4. Problems and suggestions in the implementation of the Student Care System as perceived by the teachers in the Office of Educational Service Area Office 2 are the following:

- 1) Recognize individual students – the teachers are not able to make visits to students' homes which are far away from the school due to political unrest in the area. It is suggested that the teachers should observe the students' behavior; any inappropriate behavior observed should be discussed with parents.
- 2) Student screening – the teachers lack knowledge the screening procedure. It is suggested that each school should provide a workshop on screening criteria and principles.
- 3) Student encouragement – encouraging activities are not varied. It is suggested that there should be more organization of activities pertaining to virtue and ethics and awards should be given to students with good behavior who serve as a role model for others.
- 4) Prevention and solution – the teachers are burdened with many responsibilities and they have limited time. Therefore, the prevention and solution does not work as expected. It is suggested that training on prevention and solution should be provided to the teachers periodically.
- 5) Students referrals – There is a lack of coordination between the schools and external agencies for referral of students. It is suggested that after referral the school should make a follow-and regularly monitor the progress continuously.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์ชัย ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชัย รัตนาภิรมวกร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็น และเสนอแนวทางในการศึกษาค้นคว้าตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ อย่างดียิ่งตลอดมา ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา จรจิตร ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ช่อลดา พันธุเสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้แนวคิด และคำแนะนำเพิ่มเติมจน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอาจารย์สมสวัสดิ ราชแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสะก้า (ธันวาคมศิลป์) อาจารย์อ้อฟฟาน เจะเตะ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 อาจารย์ซัรฟูตดิน หะยี ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 อาจารย์หมัดอาหลี จิตสวัสดิ์ ครูชำนาญการ โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 และอาจารย์อับดุลฮาติม มินชา ร์ครูชำนาญการ โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและให้ ข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นอย่างยิ่งในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาจารย์ทุกท่าน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณบิดา มารดาญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่ห่วงใย เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือและสนับสนุน การศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือประสานงานให้งานวิจัยสำเร็จด้วยดี

คุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา มีส่วนร่วมในการวางรากฐานการศึกษา อบรมให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

นิฮานานี วาบา

14 กุมภาพันธ์ 55

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการตาราง.....	(10)
รายการภาพประกอบ.....	(12)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	8
ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	8
ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	11
กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	14
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	14
ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	23
ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
3 วิธีการวิจัย.....	35
ประชากร.....	35
เครื่องมือในการวิจัย.....	35
วิธีสร้างเครื่องมือ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิจัย.....	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5 การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	57
วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
สรุปผลการวิจัย.....	58
การอภิปรายผลการวิจัย.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	66
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	66
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	73
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	74
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
ค คุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	87
ประวัติผู้วิจัย.....	89

รายการตาราง

หน้า

ตาราง

1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียน.....	42
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวม และรายด้าน.....	43
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	43
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน	45
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	46
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา.....	47
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน.....	48
8	เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 กับวุฒิทางการศึกษารายด้านและภาพรวม.....	49
9	เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน โดยภาพรวม และรายด้าน.....	50

รายการตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง

- 10 ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตาม
รายด้าน.....51
- 11 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี
เขต 2 จำแนกตามรายด้าน54

รายการภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ

1	แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	15
2	แผนภูมิแสดงแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เรื่อง ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	24
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	34

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ในปีพุทธศักราช 2540 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นฉบับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างมากที่สุด ในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ตามมาตรา กำหนดไว้ว่า รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปฏิรูปจิตใจสำนึกที่ถูกต้อง ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ จึงได้มีการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้เป็นกฎหมายแม่บทเชื่อมต่อกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นฐานหลักในนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของประเทศและเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ระบุไว้ว่าในการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ความสามารถด้านต่าง ๆ เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ตลอดจนมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาไปอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความเจริญทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การสื่อสาร เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ได้นั้น นอกจากจะส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา ความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรทุกคนในโรงเรียนพระบรมราชาวิทยาลัย หรือครูที่ปรึกษา เป็นแกนนำที่สำคัญของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นในด้านวิชาการ และด้านความประพฤติ โดยมอบความรักความเมตตาต่อศิษย์ และมีความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของเยาวชน เพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นเจริญเติบโตองงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมสืบไป

บทบาทของบุคลากรและครูที่ปรึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะทางด้านการเรียนรู้เชิงวิชาการและการอบรมดูแลแก้ไขพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ ทั้งเก่ง ดี และมีความสุข แต่สภาพโดยทั่วไป บุคลากรและครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญและทุ่มเทเวลาในการให้ความรู้ ความเข้าใจเชิงวิชาการมากกว่า โดยมอบหมายหน้าที่การอบรม ดูแลและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนให้แก่ครูในฝ่ายปกครองหรือครูแนะแนว ซึ่งไม่ถูกต้อง ภาระดังกล่าวข้างต้นเป็นหน้าที่ของครู ทุกคนที่ต้องปฏิบัติ ในการปฏิรูปวิชาชีพครูสู่ครูมืออาชีพอย่างแท้จริงจึงต้องพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงคุณภาพและมีมาตรฐานวิชาชีพตามแนวการประกันคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ระบุไว้ในมาตรฐานที่ด้านปัจจัยว่า ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียน คือ การมีความรัก ความเอื้ออาทร เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะแนะนำ และร่วมแก้ปัญหาของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 25)

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 22) ได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องสนองตอบเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาและหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า หากครูทุกคนร่วมแรงร่วมใจกันรับเป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือดูแลนักเรียนในสัดส่วน ครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 20 – 25 และมีเครื่องมือที่จะช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักวิชา มีกิจกรรมที่จะช่วยให้ครู ได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างใกล้ชิดเกิดสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยมีครูแนะแนวและฝ่ายปกครองทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนการดำเนินงานของครูที่ปรึกษา จะช่วยให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถขยายผลได้ทั่วถึงครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 35)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีหนังสือสั่งการให้สํานักศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการจัดอบรมวิทยากรหลักให้แต่ละจังหวัดตลอดจนเผยแพร่คู่มือไปยังสถานศึกษาทุกแห่ง และตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบนโยบายให้โรงเรียนดำเนินการจัดระเบียบโรงเรียนเพื่อให้เสริมและเชื่อมต่อกับมาตรการจัดระเบียบสังคมรัฐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีการจัดระเบียบโรงเรียน คือการจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ การจัดเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายห้องเรียน การเยี่ยมบ้าน ซึ่งจะช่วยให้ ทางโรงเรียนสามารถร่วมมือกับทางบ้านเฝ้าระวังและให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิดและทันเหตุการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 37)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ ในปี พุทธศักราช 2546 ได้มีการแบ่งส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการให้มีสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 10) โดยยุบรวมสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในมาตรา 63 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถือเป็นนโยบายหลักที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัด ทั่วประเทศได้ถือปฏิบัติ และสามารถดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพได้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 5)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้ง ผู้ช่วยผู้บริหาร ไม่มีความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การดำเนินงานหรือการทำกิจกรรม ครูบางคนไม่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักเรียน คณะกรรมการหรือ คณะทำงานทุกคณะขาดความประสานงานในการปรึกษาหารือ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ไม่ประสบ ความสำเร็จในโรงเรียน และไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ (เทอดศักดิ์ ถาวรสุทธิ. 2546: 36) นอกจากนี้ สายัณห์ พรหมใส (2548: 65-68) ได้พบสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนเดินวิทยา จังหวัดลำปาง คือ อัตราส่วนการรับผิดชอบของครูกับ นักเรียนมากทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง รองลงมาคือ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากครูและนักเรียน และ อาจารย์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ทั่วถึง ส่วน ชันยพร ทอดล และคณะ (2545: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มี ความพึงพอใจต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

จากปัญหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จและไม่สามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนได้ จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารว่าอยู่ในระดับใด และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันจะมีทัศนะต่อปัญหาการดำเนินแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาใช้พัฒนาและเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามทัศนะของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 ตามทัศนะของ ครู จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวม ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ข้อมูล ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไป ให้ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ทั้ง 3 เขตพื้นที่การศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 ตามขอบเขต ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 จำนวน 116 โรงเรียน หลังจากนั้นจึงเลือกครูที่ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบเจาะจง โรงเรียนละ 2 คน คือ ครูแนะแนว และครูฝ่ายปกครอง มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 232 คน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากร ทั้งหมดในการศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 วุฒิกการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

2.1.2 ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ น้อยกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งศึกษาองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้าน (กรมสุขภาพจิต. 2546: 8-26) คือ

2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2.2 การคัดกรองนักเรียน

2.2.3 การส่งเสริมนักเรียน

2.2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน

2.2.5 การส่งต่อนักเรียน

3. ระยะเวลาในการศึกษา

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่ทำให้การดำเนินงานตามขั้นตอนของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชี้ความสำเร็จโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับคนที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอกทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

3. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การที่ครูที่ปรึกษาจะต้องรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียน ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรอง เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่นักเรียนได้อย่างถูกต้อง เช่น

การให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่ใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

4. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่กำหนดขึ้น เช่น นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

5. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน หมายถึง การสนับสนุน ให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ใน ความดูแลของครูที่ปรึกษาประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาให้ มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็น นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วย ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมามี พฤติกรรมดีขึ้น

6. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง การที่ครูที่ปรึกษาประจำชั้นจะต้องดูแล ช่วยเหลือหรืออย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือหรือป้องกัน โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาสังคม เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการติดตาม ดูแลช่วยเหลือ เป็นต้น

7. การส่งต่อ หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความยากต่อการแก้ไข ส่งไปยัง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนาและ ช่วยเหลืออย่างถูกต้อง เช่น การส่งต่อภายใน เป็นการส่งต่อให้ครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่ สามารถช่วยเหลือได้ และการส่งต่อภายนอก เป็นการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือองค์กรที่ เกี่ยวข้อง

8. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็น ความเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ของผู้บริหารต่อปัญหา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บัตตานี เขต 2 ที่ได้จากแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อย น้อยที่สุด ปานกลาง มาก และมากที่สุด

9. โรงเรียนประถมศึกษาหมายถึง โรงเรียนรัฐบาลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บัตตานี เขต 2 ที่เปิดทำการสอนในระดับช่วงที่ 1 ถึงช่วงที่ 2

10. ครู หมายถึง ข้าราชการหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบัตตานี เขต 2

11. วุฒิการศึกษาหมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียน สำหรับการวิจัย ครั้งนี้แบ่งวุฒิการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ

11.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

11.2 สูงกว่าปริญญาตรี

12. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานด้านระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งประสบการณ์ในการทำงานออกเป็น 3 ระดับ คือ น้อยกว่า 5 ปี, ตั้งแต่ 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บัตตานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำเสนอเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานพัฒนาสุขภาพจิต (2556: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกัน นทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

ส่วนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง

การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัย จากสารเสพติด ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสพป.สระบุรี เขต 2 (2556: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น /ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหา ต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คน ในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่าปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัย ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษา เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและ เมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ให้เติบโตงอกงาม เป็นผลที่คุ้มค่าของสังคมต่อไป

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นคงมิใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการ ทำงาน มีหลักฐาน การปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่างๆเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว

ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสังคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข(มาตรา6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ (5)) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ในการปฏิรูปวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่มีคุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพ ตามการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษาด้านปัจจัย คือ ครู ที่ระบุในมาตราที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือ การมีความรัก เอื้ออาทรเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอการมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดีพร้อมที่จะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ครู ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ คือนอกจากจะทำหน้าที่ครูผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนแล้วยังต้องทำหน้าที่อื่นๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งดี เก่ง มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานด้านผลผลิต คือนักเรียนในการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา มาตรฐานที่ 4 ที่มุ่งให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและลักษณะด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา มาตรฐานที่ 6 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ และมีบุคลิกภาพที่ดี มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษ ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยเหลือให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานดังกล่าวได้ โดยผ่านกระบวนการทำงานที่เป็นระบบซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานด้านกระบวนการของการประกันคุณภาพด้านการศึกษากรมสามัญศึกษา มาตรฐานที่ 1 ที่ให้โรงเรียนมีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบมาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้น

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรับการประกันคุณภาพได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ

กรมสามัญศึกษาตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทำระบบการช่วย เหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจนในการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประส บความสำเร็จโดยมีแนวคิด หลักในการดำเนินงานดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและ วิธีการที่ต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การย้คนักเรียนเป็นสำคัญในการ พัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น
2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร โรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน

แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงาน ที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น /ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนิน งาน และบุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่ง กรมสุขภาพจิต (2554 : 1) ได้กล่าว ว่า การพัฒนา คุณภาพชีวิตของนักเรียนต้องอาศัย ความร่วมมือและความพร้อมของบุคลากร ทุกคน ในโรงเรียน อีกทั้งมีการประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานภายนอก ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนั้นบทบาทของครูนอกจากจะสอนให้ความรู้แก่นักเรียนแล้ว ยังมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปพร้อมๆ กัน อย่างต่อเนื่อง

การดูแลช่วยเหลือ คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียน ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 4) อีกทั้งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีทั้งครู

ที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 5) ซึ่งการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ใช้แนวคิดทฤษฎี หลักการด้านคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการ การแนะแนวเพื่อการส่งเสริมป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา นักเรียน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดด้านคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2542: 2-8) มีความมุ่งหมายและแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ กล่าวคือ

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 6 กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

มาตรา 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา 24 ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดและ ผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้เป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

1.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

1.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไป พร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

1.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พินิจมณฑล ลิขานันต์ไทย, 2545: 10-11)

สรุปสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามมาตรา ต่างๆ ที่กล่าวถึง เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งการเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข โดยความร่วมมือระหว่างบุคลากรครูในโรงเรียนกับผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีค่า และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมตลอดจน สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีกระบวนการทางการศึกษาที่จะต้องจัด และพัฒนาให้เป็นที่ไปตามเป้าหมาย โดยสรุปแล้ว การพัฒนาผู้เรียนจึงมุ่งเน้นทั้งการส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ปัญหา ซึ่งควรควรพัฒนานักเรียนอย่างที่สุดในด้าน 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านความสามารถ ทั้งด้านการเรียนและความสามารถอื่น ๆ ด้านสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาจากจิตใจด้านครอบครัวทั้งด้านเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียนของครอบครัว ซึ่งด้าน ดังกล่าวครอบคลุมถึงเป้าหมายของการศึกษาในปัจจุบัน ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและ มีความสุข

2. แนวคิดการบริหารเชิงระบบ

กรมวิชาการ (2542: 25) สรุปแนวคิดการบริหารเชิงระบบ เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการ จัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมุ่งหวังที่คุณภาพของนักเรียน จากกระบวนการทำงานที่มี ระบบ ของครูที่ปรึกษา เมื่อพิจารณาโครงสร้างของระบบแต่ละระบบ จะพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงานหรือผลผลิต (Product/Output) องค์ประกอบทั้งสามของระบบจะมีการดำเนินงานไปตามลำดับ และต่างก็มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เดียวกันด้วย ส่วนการควบคุมหรือการตรวจสอบแก้ไขระบบเพื่อมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอาจไม่เป็น ตามลำดับ ก็ได้ เช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการตรวจสอบแก้ไขอาจเกิดจาก

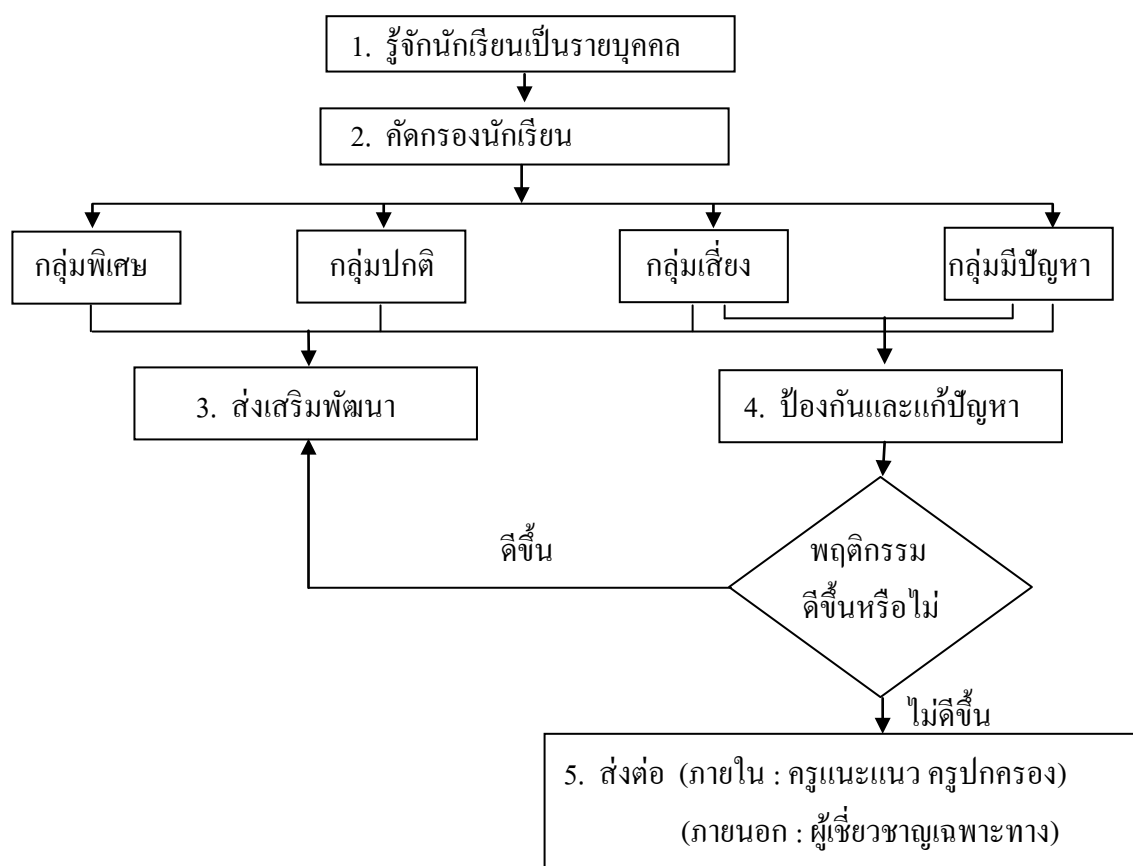
กระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นที่บังจัญนำเข้า เป็นต้น ทั้งนี้การตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลย้อนกลับด้วย

จากแนวคิดการบริหารเชิงระบบดังกล่าว โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีชีวิตที่เป็นสุข ซึ่งเป็นผลที่ทุกคนมุ่งหวัง “ครู” จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้กระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรม โสมรุมและการจัดประชุมผู้ปกครอง การป้องกันและแก้ไข ปัญหา รวมถึงการส่งต่อซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของกระบวนการ โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน จึงมีความสำคัญอย่างมากขององค์ประกอบด้านปัจจัย ดังนั้นการนำแนวคิดการบริหารเชิงระบบมาใช้ในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยทำให้การดำเนินงานมีความชัดเจน และสามารถติดตามประเมินผลเป็นระยะก่อให้เกิดการพัฒนาต่อไปได้อย่างดี

กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เป็นกระบวนการที่เกิดจากแนวคิด หลักการ วิถีการ ทักษะกระบวนการ ซึ่งปฏิบัติอยู่แล้วในกา รดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา อาทิ งานการเรียนการสอน งานแนะแนว งานกิจการนักเรียน งานอนามัยโรงเรียน งานประจำชั้น หรือที่ปรึกษาชั้นเรียน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายปกครอง หัวหน้างานแนะแนวครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ โดยที่ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานซึ่งมีองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญ 5 ประการ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 21

กรมสุขภาพจิต(2546: 20-36) สรุปว่า แต่ละองค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว มีความสำคัญมีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

1. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. ส่งเสริมนักเรียน
4. ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่
5. ส่งต่อ (ภายใน โรงเรียน) ดีขึ้น

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวเลขของนักเรียนที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย ๖ ด้านใหญ่ ๆ คือ

- 1.1 ด้านความสามารถ แยกเป็น ด้านการเรียนรู้ ด้านความสามารถ
- 1.2 ด้านสุขภาพ แยกเป็น ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ – พฤติกรรม
- 1.3 ด้านครอบครัว แยกเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

ด้านการเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชาผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น

ด้านความสามารถ ได้แก่ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียนความสามารถพิเศษการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

ด้านร่างกาย ได้แก่ ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยินการมองเห็น

ด้านจิตใจ-พฤติกรรม ได้แก่ อารมณ์ซึมเศร้าวิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งหรือสมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว หรือจ้อขย

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของบิดา มารดาผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน

ด้านการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ จำนวนพี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัว

สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดสุราการพนัน เป็นต้น

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวที่สำคัญคือ

1. ระเบียบสะสม
2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)

3. วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานการเยี่ยมบ้านการศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสอบสภาพดี วยตนเองซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

ระเบียบสะสม

ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการเก็บข้อมูล ของนักเรียนแต่ละคนได้แก่ ระเบียบสะสมรายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนนับตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียนถ้าได้จัดเก็บอย่างมีระบบและเป็นระเบียบ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะช่วยให้ให้นักเรียน ได้รู้จักตนเองขณะเดียวกันครูก็ได้ใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดีและรวดเร็วในระเบียบสะสมมีข้อมูลต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน ดังนั้นระเบียบสะสมจึงเป็นแหล่งข้อมูลแหล่งแรกที่ครูสามารถศึกษาเรื่องราวของนักเรียนได้เมื่อต้องการจะศึกษาระเบียบสะสมจะต้องเคลื่อนย้ายไปกับนักเรียนทุกครั้งที่นักเรียนย้ายโรงเรียนโดยโรงเรียนสุดท้ายจะเป็นผู้เก็บรักษาไว้(กระทรวงศึกษาธิการ2552: 1)

ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับ ตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจกับนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียน โดยตรงการสอบถามจากครูอื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ ดังนั้น ข้อมูลที่บรรจุในระเบียบ สะสมได้มาจากบุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย รวมทั้งตัวนักเรียนเองด้วย ซึ่งบุคลากรนั้น ๆ จะได้รับประโยชน์จากระเบียบสะสมรายละเอียดต่อไปนี้

1. ช่วยให้นักเรียน ได้รู้จักตนเองและเข้าใจตนเองดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน
 2. ช่วยให้ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ครูแนะแนวได้ รู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น และรวดเร็วขึ้นเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน การสร้างความคุ้นเคย การมองเห็นปัญหาได้ชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น การสร้างให้เกิดความภูมิใจ ในการที่ครูสามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนประสบความสำเร็จครูแนะแนวสามารถนำข้อมูลมาใช้วางแผนการจัดบริการแนะแนวได้
 3. ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ไปใช้ประโยชน์ ในด้านการวางแผนจัดชั้นเรียน การวางแผนพัฒนาโรงเรียน ข้อมูลในการประชุมครุมี ข้อมูลอ้างอิงในการเสนองบประมาณและเป็นข้อมูลในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 4. ช่วยให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง เข้าใจบุตรหลานของตนได้ดีขึ้นและสามารถจัดสิ่งแวดล้อมทางบ้านให้เหมาะสมมีคำแนะนำสร้างเจตคติที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน
- การจัดทำระเบียบสะสมต้องจัดทำบันทึกทุกปีการศึกษา มีแบบฟอร์มที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ข้อมูลเป็นปัจจุบัน ข้อมูลในระเบียบสะสมมีประโยชน์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบสะสม

ควรแยกเก็บไว้และถือว่าเป็นความลับอีกทั้งข้อเสนอของคณะกรรมการจัดทำระเบียบนี้ของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับระเบียบนี้สมควรประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ
4. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขนิสัย
5. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
6. ข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบ
7. ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. รายละเอียดการมาโรงเรียน
9. ระเบียบพฤติกรรม
10. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการศึกษาและอาชีพ
11. รายละเอียดเบ็ดเตล็ดและอื่น ๆ
12. ข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการให้คำปรึกษา

กรมสุขภาพจิต(2546: 129) ให้คำแนะนำการใช้ระเบียบนี้ไว้คือ

1. มอบให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการในการกรทราข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนเป็นการรู้จักนักเรียนเป็นเบื้องต้น

2. ให้นักเรียนกรอกข้อมูลด้านต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง

3. จัดให้มีสถานที่และคู่มือหรืออุปกรณ์ สำหรับเก็บระเบียบนี้ไว้ในที่มิดชิดเป็นระเบียบเรียบร้อยแหล่งที่มาของข้อมูลในระเบียบนี้

สรุป ระเบียบนี้ คือ เอกสารที่ใช้บันทึกข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระเบียบ โดยบันทึกตั้งแต่เข้าเรียน และมีการบันทึกเพิ่มอย่างต่อเนื่องจนกว่านักเรียนจะออกจากโรงเรียน ข้อมูลที่บันทึกในระเบียบนี้ได้จากเทคนิคและเครื่องมือต่าง ๆ ทางด้านการแนะแนว ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเองมากขึ้นและครูก็จะรู้จัก และเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดและรวดเร็ว

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

แบบประเมินพฤติกรรม เด็ก จัดเป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิชิตนักเรียน ด้านสุขภาพจิตมากขึ้น และจัดเป็นเครื่องมือ ที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ของประเทศเยอรมัน และได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เนื่องจากมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่

มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิง พรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะ ได้ทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ค่าความ เทียงและความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก
2. ชุดที่พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินเด็ก และ
3. ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อ เท่า ๆ กัน ทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่ นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน หากเป็นไปได้ควรใช้ แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสม และแบบ ประเมินพฤติกรรมเด็กไม่พอเพียง หรือเกิดกรณีที่ต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีกครูที่ปรึกษาอาจใช้ วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และ การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม นักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กับกลุ่มเสี่ยง มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการ วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์ การคัดกรอง ของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหตาม เกณฑ์กคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหตามแต่กรณี ผลการคัดกรองนักเรียนครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัด กลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไว ต่อการรับรู้(Sensitive) แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใด ก็ตาม เพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรอง นักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ถ้าครูที่ปรึกษาร่วมงานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควร ระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าการบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ ต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียด้านนักเรียนในภายหลังได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนี้ อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันเพื่อให้มีมาตรฐาน แนวทางการคัดกรองเด็กนักเรียน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา สำหรับประเด็นการพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์ การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านการเรียน ได้แก่ ผลการเรียนที่ได้ ความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียนความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน ความสามารถในการเรียน ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน

ด้านร่างกาย ได้แก่ ความประพฤติ ความพิการ หรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน โรคประจำตัว ความสัมพันธ์ระหว่าง น้ำหนักกับส่วน สูง ความสะอาดของ ร่างกาย

ด้านจิตใจ – พฤติกรรม ได้แก่ สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือซึมเศร้า ความประพฤติ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเรียน ความสามารถ พิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น ความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือครู ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมต้น

ด้านครอบครัว ได้แก่ ผู้หารายได้ให้ครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระ หนี้สิน ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่ายจำนวนเงินที่นักเรียน ได้รับและค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน

ด้านการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ ความสามารถในการคุ้มครองนักเรียนได้อย่างปลอดภัย และเหมาะสมของผู้ปกครองความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมความสัมพันธ์ของคน ในครอบครัว เช่น ความอบอุ่นหรือการทะเลาะเบาะแว้ง การใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่นการซึม เหม่อลอยแสดงออกถึงการไม่อยากกลับบ้าน การใช้สารเสพติด สุรา หรือเล่นกาพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรังความเจ็บป่วยรุนแรงของสมาชิก ในครอบครัว

ด้านอื่น ๆ ได้แก่พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งดีขึ้นหรือ มีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึงการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครู ที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจ

ในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

1. วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน(Classroom Meeting)

2. การจัดกิจกรรมโฮมรูม

กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนให้มีบรรยากาศเหมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษา และนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครู และนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน ประโยชน์ของกาจัดกิจกรรมโฮมรูมจะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย

3. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน(Classroom Meeting)

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหานักเรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึงวิธีการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน กลายเป็นปัญหาของสังคม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มที่เสี่ยงหรือมีปัญหานั้น ควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มที่เสี่ยงหรือมีปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่ามากในการพัฒนาให้นักเรียน

เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ทุกครั้งที่ของการช่วยเหลือนักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

1. วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการแต่สิ่งทีครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้นการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหา การให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษามีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานคือ จิตวิทยาวัยรุ่นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญ คือการสร้างสัมพันธภาพการใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก การช่วยเหลือแก้ไขปัญหการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขของนักเรียน ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทาง ได้แก่ การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้กิจกรรมในห้องเรียนการใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การใช้กิจกรรมชมเชยเสริมการใช้ กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ครูที่ปรึกษาควรคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะปัญหาบุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน สภาพของชั้นเรียนหรือชุมชน

2. ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.1 การรักษาความลับ

2.1.1 เรื่องราว ข้อมูลของนักเรียนที่ให้ช่วยเหลือ แก้ไขผู้เกี่ยวข้องต้องไม่นำไปเปิดเผยยกเว้นเพื่อของความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยไม่ระบุชื่อและนามสกุลจริงของนักเรียนและการเปิดเผยควรเป็นลักษณะที่ทำให้เห็นนักเรียน

2.1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการเลือกใช้

2.1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยโดยให้เกียรติและการคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

2.2 การแก้ปัญหา

2.2.1 การช่วยเหลือแก้ปัญหานักเรียนต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหา มิได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดการที่เกี่ยวข้องเนื่องสัมพันธ์กัน

2.2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ไม่จำเป็นต้ ้องเกิดสาเหตุที่เหมือนกันแต่ละวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำปรึกษาจึงไม่มีสูตรในการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนมีความสามารถเรียนรู้ฝึกฝน เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

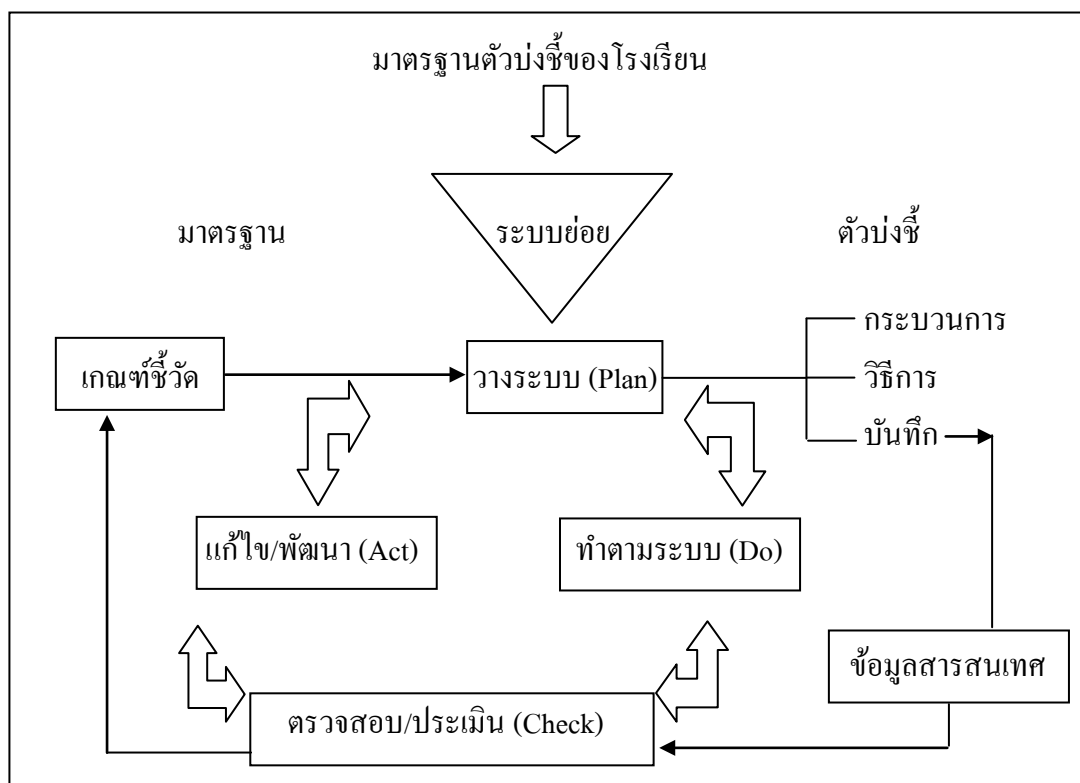
5. การส่งต่อ

การป้องกันปัญหาของนักเรียน โดยเฉพาะที่ปรึกษาตามกระบวนการในข้อ 4 นั้นอาจมีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากปล่อยให้ยืดยาวหน้าตาของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาก็อาจจะตามมา กว้าง หรือลุกลามเป็น ปัญหาใหญ่โตจนยากที่จะมีการแก้ไข การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่มีความสามารถในการช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา เช่น ส่งต่อไปครูแนะแนว ครูพยาบาล หรือฝ่ายปกครอง
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองหรือฝ่ายดำเนินการส่งต่อไปยังผู้ที่เชี่ยวชาญภายนอก สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง จะเป็นการแก้ไขปัญหที่ยากต่อการช่วยเหลือ ของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรม ที่ซับซ้อนที่รุนแรง เป็นต้น ครูที่รับจะต้องมีการช่วยเหลืออย่างมีระบบ และการประสานการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน

ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ใช้หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (PDCA) ซึ่งแสดงดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 45.

การวางแผนปฏิบัติการ (Plan)

การวางแผนปฏิบัติการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 3 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมความพร้อมบุคลากร เพื่อให้ครูทุกคนเข้าใจ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรื่องหนึ่งในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งเป็นงานที่ทำโดยปกติ ไม่รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ และให้คุ้นเคยกับการตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนที่กำหนดไม่เกิดการต่อต้าน เมื่อรับการประเมิน โดยคณะประเมินของโรงเรียน ดังนั้นจึงควรเตรียมความพร้อมของครูทั้งด้านเจตคติที่ดีด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินงาน รวมทั้งการทำงานเป็นทีม การดำเนินงานของโรงเรียน

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีหน้าที่ประสาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทุกคนทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีมรวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความพร้อมของครู

ทั้งนี้โรงเรียนอาจตั้งคณะกรรมการการขึ้นใหม่ หรือมอบหมายให้คณะกรรมการประสานงานตามโครงสร้างบุคลากรของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบก็ได้

3. การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนทราบเป้าหมายการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการปฏิทินปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษาที่แต่ละคนมีส่วนรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนซึ่งคณะกรรมการของโรงเรียนควรเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

3.1 กำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมหรือหากเป็นไปได้ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมด้วย

3.2 กำหนดแนวการปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรมที่จะทำให้ชัดเจน เพื่อให้เป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ คือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมสำคัญคือ การดำเนินงานตามกระบวนการ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบ คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันแก้ไขปัญหา และการส่งต่อกำหนดระยะเวลาและจำนวนครั้งไว้ในปฏิทินงาน ควรมีการประเมินผลอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง กำหนดให้มีการนิเทศติดตามไว้ในการประชุมระดับอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งบันทึกย่อการนิเทศติดตามกำหนดงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

การดำเนินงาน (Do)

จากแผนปฏิบัติการที่โรงเรียนกำหนดเรียบร้อยแล้ว ผู้บริหารและคณะครูทุกคนก็ร่วมกันดำเนินการตามแผน โดยในระหว่างดำเนินการผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทุกคนทำงานอย่างมีความสุข และดำเนินการตามนี้

1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด ฝ่าย และระดับเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน
3. ให้การนิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะมีรวมทั้งการเชิญวิทยากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้แก่ครูทุกคนหรือให้ไปรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย และหัวหน้าระดับแต่ละระดับก็ควรดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบประเมินผล (Check)

การตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเพราะให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ในการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีการตัดสินใจถูก-ผิด ซึ่งการติดตามสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนนั้น มีแนวดำเนินงาน 2 รูปแบบ คือ

1. ดำเนินการทุกระยะของการปฏิบัติงานด้วยการประชุมพิเศษ กำกับติดตามในบรรยากาศ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานรวมทั้ง ร่วมกันหาวิธีช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการประชุมร่วมกันในแต่ละระดับทุกสัปดาห์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีการบันทึกและรายงานการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนา

2. ดำเนินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการประเมินเพื่อทบทวน ซึ่งเป็นการดำเนินการ โดยให้ครูที่ปรึกษาประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้ประเมินจากระดับชั้นอื่น แต่ละระดับจะสลับกันประเมินกันและกัน ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินที่โรงเรียนกำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามนี้

2.1 คณะกรรมการประเมินผู้รับการประเมินเพื่อเตรียมเอกสารเครื่องมือและหลักฐาน ต่างๆ ในการปฏิบัติงานตามกำหนดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และผลที่เกิดขึ้น เช่น ระเบียบสะสม สรุปรายงานการคัดกรองนักเรียน บันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูม บันทึกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บันทึกการส่งต่อนักเรียน เป็นต้น โดยจัดเตรียมให้คณะกรรมการประเมินตรวจสอบในวันประเมิน รวมทั้งการจัดเตรียมสถานที่เพื่อรับการประเมินและการสัมภาษณ์ สังเกตนักเรียนในระดับต่างๆ

2.2 ให้ผู้ประเมินตนเอง โดยอาจใช้เครื่องมือแบบประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน หรืออื่น ๆ เพื่อตรวจสอบการทำงานของตนเองในเบื้องต้น และนำผลการประเมินตนเอง มาใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายใน

2.3 คณะกรรมการประเมินผู้สังเกต และสัมภาษณ์นักเรียนในระดับต่าง ๆ ตามวัน เวลาที่กำหนด

2.4 ดำเนินการประเมิน เพื่อทบทวนระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยคณะผู้ประเมินเข้าใจความรู้สึของผู้รับการประเมินทุกคน และมีศิลปะ ในการสัมภาษณ์ พูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เป็นความจริงมากที่สุด ผู้รับการประเมิน มีความกระตือรือร้น ฟังพอใจ และเต็มใจที่รับการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานของตนเอง โดยใช้เทคนิคการพูดคุยสัมภาษณ์ ดังนี้

2.4.1 ระยะเวลาเปิดใจ ผู้ประเมินควรเริ่ม ต้นด้วยการสร้างบรรยากาศที่ เป็นกันเอง ด้วยการแนะนำตัวเอง และคณะผู้ประเมิน ต่อจากนั้นบอกวัตถุประสงค์ ของการประเมินและ ขอความร่วมมือ ในการพูดคุยแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

2.4.2 ระยะเวลาค้นหาความจริง ผู้ประเมินควรใช้ศิลปะและทักษะการถาม ทักษะ การฟัง ทักษะการสังเกต ทักษะการสรุปความ และทักษะการให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้รับการประเมิน มีความรู้สึกที่ดี อบอุ่น ปลอดภัย ขณะที่ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และกล้าแสดงความคิดเห็น อย่างตรงไปตรงมา มีการซักถาม ข้อสงสัย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์โดยผู้รับการ ประเมินเกิดความรู้ สึกว่าเป็นช่วงเวลาที่มามีคุณค่า มีประโยชน์มีแรงจูงใจที่จะปรับปรุงแก้ไข และ พัฒนางานที่ทำให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในการประเมิน

2.4.3 ระยะเวลาปิด คณะผู้ประเมินมีการประชุมร่วมกันเพื่อสรุปผลการประเมินและ รายงานผลให้ผู้รับการประเมินทราบ โดยการชื่นชมการรวมความสำเร็จของงานโดดเด่นของผลงานและ สิ่งที่ควรพัฒนาต่อไป และปิดการประเมินคุณภาพภายใน

2.5 คณะกรรมการประเมิน นำผลการประเมิน สรุป และจัดทำรายงานผลการประเมิน ของแต่ละระดับ เพื่อนำผลไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนามาตรฐานคุณภาพระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนต่อไปสำหรับผู้ประเมินนั้น ควรมีการพิจารณาคัดเลือกให้เหมาะสมโดยมีแนวทาง การพิจารณาคูณสมบัติของผู้ประเมินดังนี้

2.5.1 มีความรู้ ความสามารถในด้านมาตรฐานคุณภาพและดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.5.2 ผ่านการอบรมการประเมินคุณภาพภายใน หรือถ้ามีความรู้ ความสามารถ ในการประเมินคุณภาพภายใน

2.5.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีประสิทธิภาพในการใช้ทักษะการสื่อสาร รวมทั้ง ทักษะการสังเกต ทักษะการประเมินผล ตลอดจนการประเมินผลและการรายงานผล

2.5.4 มีทัศนคติที่ดีถูกต้องในการประเมินคุณภาพภายในว่า ไม่ใช่การตรวจสอบ เพื่อจับผิด แต่เป็นการตรวจสอบเพื่อทบทวนและพัฒนา

2.5.5 มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ หรือความฉลาดทางอารมณ์(EQ) เช่น มีความอดทน มีมุมมองที่หลากหลาย มีความเข้าใจผู้อื่น เป็นผู้นำที่ดี รู้จักการทำงานเป็นทีม

หน้าที่ของผู้ประเมิน

1. ติดตามและประเมินเพื่อทบทวนตามมา มาตรฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัย

2. รายงานผลการประเมินให้ผู้รับการประเมินและผู้บังคับบัญชาทราบจรรยาบรรณของผู้ประเมิน

3. ดำเนินการประเมินตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กำหนด
4. ประเมินและรายงานตรงตามข้อมูลที่เป็นจริงและยุติธรรม
5. รักษาความลับส่วนบุคคลที่ได้รับระหว่างการประเมิน

การปรับปรุงดำเนินการได้มาตรฐาน (Act)

คณะกรรมการประเมินร่วมกันประชุมวิเคราะห์ผลจากการรายงาน และการประเมิน เพื่อทบทวน ปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทาง สนับสนุน การดำเนินงานปรับปรุงแก้ไข ติดตามผล จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานในภาคเรียน /ปี การศึกษาต่อไป และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประกันการพัฒนาคณาภาพการศึกษาของโรงเรียน

ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 14-15) ได้สรุปการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนด ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น เป็นหลัก กปฏิบัติ 6 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินงาน กับครูทุกคนในโรงเรียน เป็นผู้ผลักดันสูงเสริมสนับสนุนและประสานให้บุคลากรของโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองรวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

2. ยุทธศาสตร์ในการทำงานเป็นทีม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเรื่องของครูทุกคนที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านบริหาร การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการ โดยต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบ การประเมินตนเอง แล้วช่วยกันทำ และพัฒนาปรับปรุงโดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือ และฟังพวาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่น สบาย

ใจ ซึ่งถ้าโรงเรียน มีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง ก็จะทำให้การประกันคุณภาพในมีความต่อเนื่องและยั่งยืนแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารหรือบุคลากรบางคนก็ยังดำเนินการต่อไปได้เพราะทีมงาน

3. ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรมตระหนักและความรู้ความเข้าใจ การที่โรงเรียนจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่า เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ การทำงานคุณภาพของโรงเรียนและคุณภาพของนักเรียน รวมทั้งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าการประเมินตนเองก็คืองานในหน้าที่นั่นเองไม่ใช่ เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพ ภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมและความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนของโรงเรียน โดยการนำของผู้บริหารจัดประชุมชี้แจง ฝึกอบรม และจัดให้มีการเรียนรู้จากเอกสาร คู่มือต่าง ๆ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยบุคลากรของโรงเรียนที่ร่วมกันทำงานเป็นทีมนั้นจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบ ในการวางแผนการดำเนินงาน ประสานและการกำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความมั่นใจในการดำเนินงาน จึงควรมอบหมายให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่ชัดเจนซึ่งอาจจะเป็นคณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ที่มีอยู่แล้วตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรืออาจตั้งขึ้นมาใหม่ก็ได้ เพื่อรับผิดชอบเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะ

5. ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นจะต้องมีการวางแผนการกำกับดูแลที่เป็นระบบซึ่งรวมถึงการนิเทศ การพัฒนาศักยภาพของครู หรือการสนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานให้มีคุณภาพต่อไป

6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน ในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนั้นควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับโรงเรียนอื่นๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจถึงจุดเริ่มต้น วิวัฒนาการ และการดำเนินการที่กำลังปฏิบัติงานกันอยู่ในโรงเรียน

สรุปได้ว่าในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร ทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู อาจารย์ที่ปรึกษา ต้องช่วยกันดูแลนักเรียนในก กลุ่มต่าง ๆ ที่แยกตามหลักวิธีการ อย่างใกล้ชิดเพื่อ ให้นักเรียนเหล่านั้นเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พิชญ์มณฑล ลีกำเนิดไทย (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานตามหลักการแนะแนว เพื่อให้ครูที่ ปรึกษาเป็นครู แนะแนวเบื้องต้นได้ จากการศึกษาความรู้และทักษะ ความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงและใกล้ชิด ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูแนะแนว มีความคิดเห็นต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุดเกือบทุกรายการ ในภาพรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาด้านการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนและหลังการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาพรวมเกี่ยวกับทักษะ และความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ก่อนและหลังการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวม ความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาต่อกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่กำหนดใช้ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการเช่นเดียวกัน ซึ่งรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการแรก คือ การส่งเสริมนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมโฮมรูมมีประโยชน์ คือ ครูรู้จักนักเรียน และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน รองมาเป็นระเบียบนสะสม มีประโยชน์ช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน การคัดกรองนักเรียนมีประโยชน์ ทำให้สามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือกรณีพิเศษสำหรับความคิดเห็นต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาก็มีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสม และปฏิบัติได้ในระดับมากส่วนในภาพรวมจำนวนนักเรียนในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงคือ หลังจากการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว จำนวนนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาลดลงในภาพรวมตามลำดับ ส่วนกลุ่มปกติมีจำนวนเพิ่มขึ้น น้อยละ 25.63 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มปกติในภาพรวม

วิชิต รุ่งศรีทอง (2546: 83-84) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรและตามขนาดของโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อสภาพการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการ ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อสภาพการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของบุคลากร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อสภาพการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

โชวันันต์ มาร์ตวงค์ (2546: 86) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและรายการที่มีอันดับสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขึ้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีอันดับสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม อย่างสม่ำเสมอ ขึ้นกำกับติดตาม ประเมินและรายงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและรายการที่มีอันดับสูงสุดคือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ขั้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานมีปัญหามีอยู่ในระดับปานกลางและรายการที่มีปัญหาอันดับสูงสุดคือ การวิเคราะห์สภาพความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินงานขึ้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานมีปัญหามีอยู่ในระดับปานกลางและรายการที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนขึ้นกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานมีปัญหามีอยู่ในระดับปานกลางและรายการที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การนิเทศและติดตามผล

สายัณห์ พรหมใส (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงาน สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเถินวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้มีการปฏิบัติในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ได้มีการปฏิบัติในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ในระดับมาก

สัมพันธ์ นีบือชา (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ตามทัศนะของข้าราชการครูผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ที่มีขนาดของโรงเรียน ต่างกัน มีระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับปัญหาโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ธัญพร ทรดล และคณะ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความพึงพอใจของข้าราชการครู ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา ส่วนการส่งต่ออยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

หัสพงส์ งานดี(2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ โรงเรียนธีรภานุรักษ์ และโรงเรียนไผ่เด่นวิทยา โดยใช้วิธีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2547 พบว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เลือกรับรองบุคลากรเข้ามาทำงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องมีประสบการณ์และรับราชการเป็นเวลานาน

มีการประชุมบุคลากรเป็นระยะ โดยให้หัวหน้าระดับเป็นผู้ติดตามการดำเนินงาน โรงเรียนธีรกาณ์ที่บ้านโอง มีการประกาศคุณความดีของนักเรียนตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ มีการจัดแบบโรงพักจำลองขึ้นภายในโรงเรียน โรงเรียนไหล่เนินวิทยา มีการประชุมครู และบุคลากรสัปดาห์ ละ 1 ครั้ง มีการขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผลงานดีเด่นของนักเรียนและกิจกรรมเด่นต่างๆ ไว้ที่หน้าโรงเรียน มีการจัดทุนอาหารกลางวัน ทุนค่าเล่าเรียนแก่เด็กที่เรียนดีแต่ฐานะยากจน

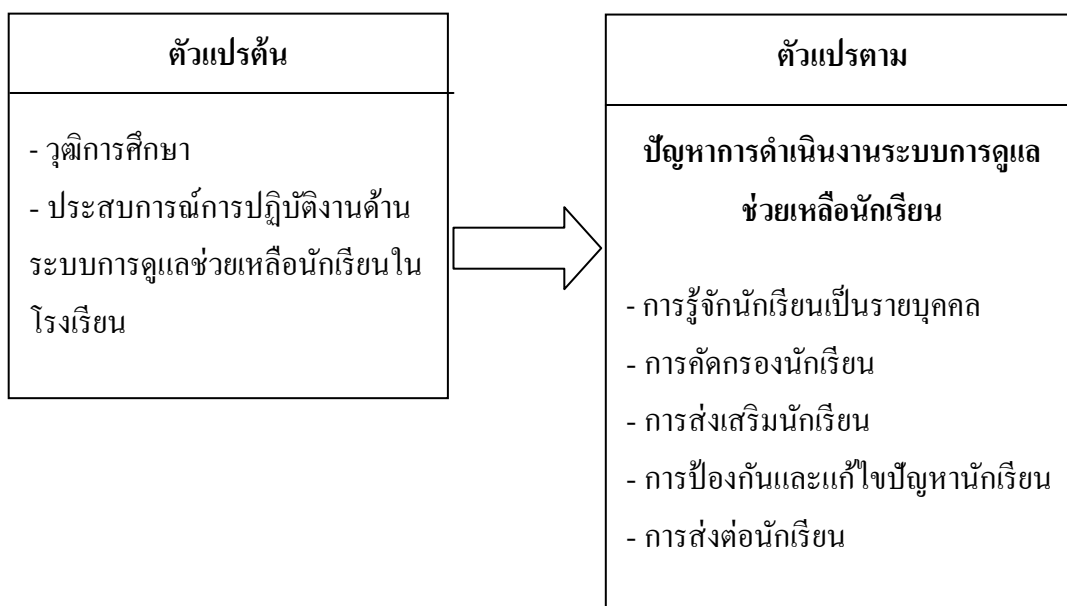
งานวิจัยต่างประเทศ

กูดแมน และคณะ (Goodman and other, 2000: 534-539) ได้ทำการศึกษาการใช้ The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการสำรวจหาเด็กที่มีสภาวะความผิดปกติทางจิตใจในชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามหลายกลุ่ม อาทิ ผู้ปกครอง ครู เยาวชน มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องสมมติฐานของสภาวะความผิดปกติ จิตใจ เช่น เห็นว่าเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นเฉพาะ บุคคล เป็นการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ของบุคคล สภาวะความแตกต่างของบุคคลนั้นประกอบด้วย พฤติกรรมส่วนบุคคล พวกพฤติกรรมอยู่มีสุข ไม่อยู่มีสุข พวกซึมเศร้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ สภาวะความแตกต่างของบุคคล พบว่า เป็นความกลัวเฉพาะอย่าง ความกลัวการถูกทอดทิ้ง และพฤติกรรมการกินที่ไม่พึงประสงค์

ทีส (สุริยา บุญเลิศ . 2550 : 70; อ้างอิงจาก Teed. 2002: 1715-A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ครูประจักษ์กับความเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียน พบว่า ลักษณะพิเศษของเด็กที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ ครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวขนาดใหญ่ ผู้ปกครองติดสารเสพติด เด็กมีความรุนแรง ถูกทารุณทางเพศ ถูกทอดทิ้ง พิกัด เด็กสุขภาพไม่ดีต้องเข้ายารักษา สิ่งเหล่านี้เป็นแรงกดดันอย่างมาก และมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก ระบบการศึกษามีอิทธิพลต่อปัญหาด้านสังคมและอารมณ์ของเด็กเรื่องการเรียนรวมทั้งการขาดการฝึกฝนเพียงพอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเอาใจใส่ต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน ดังที่ได้วางนโยบายไว้ในการปฏิรูปหลักสูตร ที่จะพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นผู้ที่มีความชำนาญ ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นเพียงพอเพื่อจะทำบทบาทหน้าที่นี้ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของครูในยุคลปฏิรูปหลักสูตร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ครูได้ตระหนักรู้อย่างถ่องแท้ว่า สิ่งทีครูจะปฏิบัติในห้องเรียนคืออะไร เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีที่สุด

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น /

ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยให้นักเรียนมีปัญหาทางการเรียนลดลง โดยเฉพาะ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูรู้จักนักเรียนและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ทำให้สามารถจำแนกกลุ่มนักเรียน ได้อย่างเหมาะสมตามระดับของปัญหา และตามความต้องการความช่วยเหลือ เป็นกรณีพิเศษ และจากการตรวจสอบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นว่า สภาพการบริหาร และการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียน แต่ละแห่งมีความเหมือนและแตกต่างกันไปตามสถานภาพของบุคลากร และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ก็นำแนวทางจากการค้นคว้าดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพประกอบ 3 อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในการกำกับ การติดตาม ประเมินและรายงาน การนิเทศและติดตามผล

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งในบทนี้กล่าวถึงประชากร ที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยเสนอตามลำดับดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็น ครูที่ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 116 โรงเรียน หลังจากนั้นจึงเลือกครูที่ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติเป็น ครูแนะแนว และครูฝ่ายปกครอง มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 232 คน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษา และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2550

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วย วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

โดยมีข้อบ่งชี้กระบวนการ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา จำนวน 6 ข้อ
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคุณภาพงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

วิธีสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามถึงปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของประเด็นที่จะศึกษา
2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม
3. ศึกษาและรวบรวมข้อความจากแบบสอบถามอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้าย คลึงกับเรื่องที่ศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องต่อไป
4. สร้างข้อความ(Statement) ตามหลักการเขียนข้อความของลิเคิร์ต ให้สอดคล้องกับเรื่องหรือกระบวนการที่ต้องการศึกษาปัญหา
5. นำแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ได้ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ รวมทั้งความเหมาะสมของข้อความ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. นำแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อความกับกระบวนการ ทั้ง 5 ด้าน ที่ต้องการ ศึกษาปัญหาและพิจารณาสิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุง

7. นำแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปหาค่าความตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยพิจารณาหาค่าความตรงด้วยสูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อ คำถามในแบบสอบถามสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับเนื้อหา แล้ว คัดเลือกแบบสอบถามที่คำนวณได้ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 (ประภัสสรฯ โคตะขุน . 2554: 1) ซึ่งใน งานวิจัยครั้งนี้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าข้อคำถามนำไปใช้ได้ทุกข้อ

8. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างใน การวิจัยในครั้งนี้

9. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach, 1990: 204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.871

10. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว มาจัดพิมพ์แบบสอบถามปัญหา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ถึงผู้อำนวยการสำนักงาน- เขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการวิจัย

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปผู้บริหารที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้ว ภายใน 0 วัน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถาม จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้วยตนเอง

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของ การตอบแบบสอบถามแล้วนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าจำนวนและร้อยละ (Percentage) ของกลุ่มตัวอย่าง ตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เพื่อทราบระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินความถี่ ดเห็น (ประกอบ กรรณสูตร. 2542: 77) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึงว่ามีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึงว่ามีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึงว่ามีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึงว่ามีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึงว่ามีปัญหาการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนระของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และการบรรยาย

4. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนระของ ผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ น้อยกว่า 5 ปี, 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและการบรรยาย

5. รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 โดยการนับจำนวน ความถี่ และเรียงลำดับปัญหาและข้อเสนอแนะตามจำนวนความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยใช้สูตร

1.1 หากความความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 117)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน คำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับประเด็นหลัก
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หากค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (ลิวิน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 171; อ้างอิงจาก Cronbach. 1990: 204)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
 $\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หากค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{จำนวนของรายการ}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2.2 หาค่าเฉลี่ยของประชากร (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 126 - 127)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน คะแนนเฉลี่ยของประชากร
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

2.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 79)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
 x_i แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อ
 μ แทน ค่าเฉลี่ยประชากร
 N แทน จำนวนประชากร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครู จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

2.1 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ ตามขอบข่ายกระบวนการ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน โดยกาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามตัวแปร คือ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปภาพรวมเป็นความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครู

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของ ครู จำแนกตาม วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 116 โรงเรียน และมีประชากรในการวิจัย

ครั้งนี้ จำนวน 232 คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

N = 232			
ที่	สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.	วุฒิทางการศึกษา		
	ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี	177	76.30
	ปริญญาตรี	55	23.70
2.	ประสบการณ์การปฏิบัติงาน		
	น้อยกว่า 5 ปี	57	24.60
	ตั้งแต่ 5 – 10 ปี	127	54.70
	มากกว่า 10 ปี	48	20.70

จากตาราง 1 พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.30 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งแต่ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.70 รองลงมา มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี และมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.60 และ 20.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 วิเคราะห์ระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวม รายด้านและรายชื่อตามขอบข่ายกระบวนการ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา 1 และด้านการส่งต่อนักเรียน ผลดังตาราง 2 - 7

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวม และรายด้าน

กระบวนการงาน	μ	σ	ระดับปัญหา
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.46	0.36	ปานกลาง
ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.48	0.36	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.50	0.35	มาก
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	3.66	0.49	มาก
ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.65	0.51	มาก
รวม	3.55	0.34	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการป้องกันและการแก้ไข
ปัญหา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.66$) รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการส่งเสริม
นักเรียน ส่วนที่มีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียน
เป็นรายบุคคลซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด($\mu=3.46$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อที่	ข้อความ	μ	σ	ระดับปัญหา
1	ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล	3.53	0.86	มาก
2	ครูมีการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลของ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วนและเป็น ปัจจุบัน	3.48	0.92	ปานกลาง

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	μ	σ	ระดับปัญหา
3	โรงเรียนมีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา	3.12	0.84	ปานกลาง
4	ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.30	0.86	ปานกลาง
5	ครูมีเวลาไปเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียนเป็นประจำ	3.67	0.87	มาก
6	นักเรียนให้ข้อมูลของตนเองได้อย่างชัดเจนและตรงกับความเป็นจริง	3.65	0.82	มาก
	รวม	3.46	0.36	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\mu=3.46$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีเวลาไปเยี่ยมบ้านที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียนเป็นประจำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.67$) รองลงมาได้แก่นักเรียนให้ข้อมูลของตนเองได้อย่างชัดเจนและตรงกับความเป็นจริง และด้านครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนที่มีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านครูมีการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ด้านผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านปัญหาโรงเรียนมี เครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยของปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu=3.12$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	μ	σ	ระดับปัญหา
1	ครูที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน	3.59	0.85	มาก
2	บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	3.59	0.70	มาก
3	ผู้เกี่ยวข้องจะเก็บข้อมูลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ	3.58	0.82	มาก
4	ผู้เกี่ยวข้องมักจะนำข้อมูลลับของนักเรียนมาเปิดเผย	3.28	0.80	ปานกลาง
5	นักเรียนและผู้ปกครองเต็มใจให้ข้อมูล	3.48	0.73	ปานกลาง
6	การยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดกลุ่มนักเรียน	3.38	0.78	ปานกลาง
	รวม	3.48	0.36	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาครูที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน และบุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากัน ($\mu=3.59$) และด้านผู้เกี่ยวข้องจะเก็บข้อมูลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ ส่วนที่มีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่แก่นักเรียนและผู้ปกครองเต็มใจให้ข้อมูล ปัญหาการยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดกลุ่มนักเรียน และปัญหาผู้เกี่ยวข้องมักจะนำข้อมูลลับของนักเรียนมาเปิดเผย มีค่าเฉลี่ยของปัญหาน้อยที่สุด ($\mu=3.28$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	μ	σ	ระดับปัญหา
1	ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรม โฮมรูมของครูที่ปรึกษากับระบบ การช่วยเหลือนักเรียน	3.55	0.60	มาก
2	ครูที่ปรึกษามีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้การดูแลนักเรียนมีได้อย่างทั่วถึง	3.45	0.78	ปานกลาง
3	ผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในหน้าที่และ มีการปฏิบัติอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง	3.38	0.68	ปานกลาง
4	การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครองนักเรียนเป็นไปด้วยความ เรียบร้อย	3.63	0.84	มาก
5	ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของกิจกรรม โฮมรูมและการประชุมผู้ปกครองนักเรียน	3.65	0.87	มาก
6	ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครองตามที่ โรงเรียนกำหนดเป็นประจำกำหนดเป็น ประจำ	3.34	0.82	ปานกลาง
	รวม	3.50	0.35	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการ
ส่งเสริมนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.50$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหา
อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาผู้เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญ ของกิจกรรมโฮมรูมและการประชุม
ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.65$) รองลงมาได้แก่ ปัญหา การประสานงานระหว่าง
โรงเรียนกับ ผู้ปกครองนักเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และความสอดคล้องของการจัดกิจกรรม
โฮมรูมของครูที่ปรึกษากับระบบการช่วยเหลือนักเรียน ส่วนที่มีปัญหาในระดับปานกลาง เรียง

ตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาครูที่ปรึกษาที่มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้การดูแลนักเรียนมีได้อย่างทั่วถึง ปัญหาผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในหน้าที่และมีการปฏิบัติอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง และ ปัญหาผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครองตามที่โรงเรียนกำหนดเป็นประจำกำหนดเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยของปัญหาน้อยที่สุด ($\mu = 3.34$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

ข้อที่	ข้อความ	μ	σ	ระดับปัญหา
1	ครูมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน	3.63	0.64	มาก
2	โรงเรียนมีครูแนะแนวโดยตรงและเพียงพอ	3.80	0.75	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประจำ	3.44	0.74	ปานกลาง
4	ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจและความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในความปกครองของตน	3.70	0.72	มาก
5	นักเรียนยินยอมเปิดเผยความจริงและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของตนเอง	3.61	0.81	มาก
6	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประสานงานระหว่างครูเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี	3.79	0.75	มาก
	รวม	3.66	0.49	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาอยู่ใน

ระดับมาก ได้แก่ ปัญหาโรงเรียนมีครูแนะแนวโดยตรงและเพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=3.80$) รองลงมาได้แก่ ปัญหาผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประสานงานระหว่างครูเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้เป็นอย่างดีปัญหาผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจและความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในความปกครองของตนปัญหาครูมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนและปัญหานักเรียนยินยอมเปิดเผยความจริงและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของตนเองส่วนปัญหาโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประจำซึ่งมีปัญหายู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยของปัญหาน้อยที่สุด($\mu=3.44$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนระของครู สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	μ	σ	ระดับปัญหา
1	ความชัดเจนของการจัดระบบส่งต่อนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	3.47	0.76	ปานกลาง
2	การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.79	0.75	มาก
3	นักเรียนที่ถูกส่งต่อภายในหรือภายนอกไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นผู้มีความผิดหรือบกพร่องทางสังคม	3.63	0.83	มาก
4	ครูแนะแนวมีความพร้อมที่จะรับส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษา	3.77	0.73	มาก
5	ครูฝ่ายปกครองมีความพร้อมที่จะรับส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษา	3.74	0.75	มาก
6	ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความพร้อมที่จะรับส่งต่อนักเรียนจาก โรงเรียน	3.53	0.81	มาก
	รวม	3.65	0.51	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้าน การส่งต่อ นักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเกี่ยวกับระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\mu=3.79$) รองลงมาได้แก่ ปัญหาครูแนะแนวมีความพร้อมที่จะ รับส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษา ปัญหาครูฝ่ายปกครองมีความพร้อมที่จะรับส่งต่อนักเรียนจากครู ที่ปรึกษา ปัญหาที่นักเรียนที่ถูกส่งต่อภายในหรือภายนอกไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นผู้มีความผิดหรือบกพร่องทาง สังคมและผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความพร้อมที่จะรับส่งต่อนักเรียนจากโรงเรียนต้นปัญหาความชัดเจน ของการจัดระบบส่งต่อนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าน้อยที่สุด ($\mu=3.47$) ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบ ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามตัวแปร ปรากฏผลดังตาราง 8-9

2.2.1 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ ตามขอบข่ายกระบวนการ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็น รายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษารายละเอียดปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 กับวุฒิการศึกษารายด้าน และภาพรวม

ข้อที่	ด้าน	ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า			สูงกว่าปริญญาตรี		
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.45	0.36	ปานกลาง	3.47	0.37	ปานกลาง
2	การคัดกรองนักเรียน	3.47	0.36	ปานกลาง	3.52	0.36	มาก
3	การส่งเสริมนักเรียน	3.51	0.35	มาก	3.46	0.35	ปานกลาง
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.67	0.48	มาก	3.64	0.51	มาก
5	การส่งต่อนักเรียน	3.66	0.50	มาก	3.64	0.54	มาก
	รวม	3.55	0.33	มาก	3.54	0.34	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เหมือนกัน และมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่าระดับปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนมีมากกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการคัดกรองนั้น ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีระดับปัญหาที่สูงกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ ตามขอบข่ายกระบวนการ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ผลดังตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม และรายด้าน

ด้าน	ประสบการณ์การปฏิบัติงาน								
	น้อยกว่า 5 ปี			ตั้งแต่ 5-10 ปี			มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.44	0.38	ปานกลาง	3.45	0.35	ปานกลาง	3.50	0.37	มาก
การคัดกรองนักเรียน	3.51	0.35	มาก	3.45	0.37	ปานกลาง	3.52	0.35	มาก
การส่งเสริมนักเรียน	3.49	0.36	ปานกลาง	3.49	0.33	ปานกลาง	3.53	0.39	มาก
การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.77	0.42	มาก	3.64	0.52	มาก	3.59	0.49	มาก
การส่งต่อนักเรียน	3.73	0.42	มาก	3.64	0.53	มาก	3.60	0.54	มาก
รวม	3.59	0.29	มาก	3.54	0.35	มาก	3.55	0.36	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ในภาพรวมของด้านต่างๆ ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี เห็นว่ามีระดับปัญหามากกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งเสริมนักเรียนมีระดับปัญหามากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5-10 ปี ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเห็นว่ามีระดับปัญหามากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 3 รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน จากแบบสอบถามในตอน ที่ 3 โดยการเรียงลำดับความสำคัญเป็นรายชื่อ ในแต่ละด้าน จากแบบสอบถามที่ได้ รับคืน 232 ฉบับ มีจำนวนครูที่แสดงความคิดเห็น รวม 86 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 37.07 ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังตาราง 10 และ 11

ตาราง 10 ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนระของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามรายด้าน

ที่	ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความถี่
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล		
1.	ครูไม่สามารถไปเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ห่างไกลจากโรงเรียน เนื่องจากปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ทำให้ครูไม่กล้าออกเยี่ยมบ้านนักเรียน	26
2.	ครูมีภาระงานมากทำให้มีเวลาน้อยมากที่จะพบกับนักเรียน ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงเกี่ยวกับนักเรียน	12
3.	การทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของครูที่ปรึกษามีความล่าช้า และการให้ข้อมูลของนักเรียนไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควร	9
4.	ครูจะรู้จักนักเรียนเฉพาะที่ตัวเองสอนเท่านั้น เพราะนักเรียนมีจำนวนมาก	7

ตาราง 10 (ต่อ)

ที่	ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความถี่
ด้านการคัดกรองนักเรียน		
1.	ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนวิธีการคัดกรองนักเรียน ทำให้บางครั้งปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร	23
2.	นักเรียนให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน	15
3.	บุคลากรไม่เพียงพอกับความต้องการ	9
4.	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อยมาก	7
ด้านการส่งเสริมนักเรียน		
1.	กิจกรรมส่งเสริมไม่มีความหลากหลายในขณะที่ความสามารถของนักเรียนมีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนบางคนไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ	33
2.	นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและยอมรับในความสามารถของตนเอง และไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร	26
3.	ครูที่ปรึกษาได้เข้าไปคุยและพบปะกับนักเรียนไม่ค่อยเต็มที่และต่อเนื่อง	19
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา		
1.	ครูมีภาระงานรับผิดชอบมาก มีเวลาน้อยและจำกัด จึงทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่ได้ผลเท่าที่ควร	29
2.	การป้องกันและแก้ไขปัญหาขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	15
3.	นักเรียนไม่ยอมเปิดเผยปัญหาเดิมของตัวเองเพราะไม่ไว้วางใจครูที่ปรึกษา	6
4.	ไม่มีครูแนะแนวและไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน อีกทั้งครูไม่เข้าใจบทบาทของการแนะแนวในโรงเรียน	5
5.	ผู้ปกครองมักจะผลักระให้ครู โดยไม่ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา	3

ตาราง 10 (ต่อ)

ที่	ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความถี่
ด้านการส่งต่อนักเรียน		
1.	ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานส่งต่อ ภายนอก	27
2.	ระบบขั้นตอน และวิธีการค่อนข้างที่ยุ่งยาก	19
3.	นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อไม่มีการพัฒนาตนเอง เพราะนักเรียน ไม่รู้สึกว่าตัวเองบกพร่องหรือมีความผิด	10

จากตาราง 10 พบว่า ข้าราชการครูได้เสนอปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัญหาส่วนใหญ่ คือ 1) ครูไม่สามารถไปเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ห่างไกลจากโรงเรียน เนื่องจากปัญหาความไม่สงบทำให้ครูไม่กล้าออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) ครูมีภาระงานมากทำให้มี เวลายน้อยมากที่จะพบกับนักเรียน ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงเกี่ยวกับนักเรียน 3) การทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของครูที่ปรึกษามีความล่าช้า และการให้ข้อมูลของนักเรียนไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควร และ 4) ครูจะรู้จักนักเรียนเฉพาะที่ตัวเองสอนเท่านั้น เพราะนักเรียนมีจำนวนมาก

2. ด้านการ คัดกรองนักเรียน ปัญหาส่วนใหญ่ คือ 1) ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและ ขั้นตอนวิธีการคัดกรองนักเรียน ทำให้บางครั้งปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร 2) นักเรียนให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล บุคลากรมีไม่เพียงพอ และผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อยมาก 3) บุคลากรไม่เพียงพอกับความต้องการ และ 4) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อยมาก

3. ด้านการ ส่งเสริมนักเรียน ปัญหาส่วนใหญ่ คือ 1) กิจกรรมส่งเสริมไม่มีความหลากหลาย ในขณะที่ความสามารถของนักเรียนมีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนบางคนไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ 2) นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและยอมรับในความสามารถของตนเอง และไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร และ 3) ครูที่ปรึกษาได้เข้าไปคุยและพบปะกับนักเรียนไม่ค่อยเต็มที่และต่อเนื่อง

4. ด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ปัญหาส่วนใหญ่ คือ 1) ครูมีภาระงานรับผิดชอบมาก มีเวลาน้อยและจำกัด จึงทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 3) นักเรียนไม่ยอมเปิดเผยปัญหาเดิมของตัวเองเพราะไม่ไว้วางใจครูที่ปรึกษา 4) ไม่มีครูแนะแนวและไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน อีกทั้งครูไม่เข้าใจบทบาทของการแนะแนวในโรงเรียน และ) ผู้ปกครองมักจะผลักภาระให้ครูโดยไม่ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา

5. ด้านการส่งต่อนักเรียนปัญหาส่วนใหญ่ คือ 1) ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานส่งต่อภายนอก 2) ระบบขั้นตอน และวิธีการค่อนข้างที่ยุ่งยาก และ 3) นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อไม่มีการพัฒนาตนเอง เพราะนักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่าตัวเองบกพร่องหรือมีความผิด

ตาราง 11 ข้อเสนอแนะในการ แก้ไขปัญหาของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนประถม ศึกษาตามทฤษฎี ครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 จำแนกตามรายด้าน

ที่	ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความถี่
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล		
1.	ครูควรสังเกตนักเรียนในที่ปรึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน หากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ควรหารือระหว่างครูกับผู้ปกครอง	39
2.	ครูควรใกล้ชิดกับนักเรียนและควรทำความรู้จักกับผู้ปกครองนักเรียนให้มากขึ้นเมื่อมีโอกาส	24
3.	ควรสอบถามปัญหาความเป็นอยู่กับผู้ปกครองเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการแก้ปัญหาาร่วมกัน	19
4.	ครูควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนบ้างเมื่อคิดว่าปลอดภัย เพราะในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ถ้าจะให้เกิดผลดีที่สุดครูควรไปรู้จักสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนอย่างแท้จริง	11
ด้านการคัดกรองนักเรียน		
1.	ควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูเข้าใจและทราบหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนอย่างถ่องแท้	34
2.	มีกรณีศึกษาติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำและอย่างต่อเนื่อง	27
3.	ครูควรมีการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และต้องเป็นความลับ	19

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความถี่
ด้านการส่งเสริมนักเรียน		
1.	ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้มากกว่านี้ และให้มีเกียรติบัตรหรือรางวัลให้แก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี มีกิจกรรมอาสาทำประโยชน์เป็นตัวอย่างที่ดีและคนอื่น	35
2.	ส่งเสริมกิจกรรมในสิ่งที่นักเรียนสนใจ ให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน	22
3.	ครูต้องรู้จักและสังเกตความสามารถของนักเรียนให้ดี คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลัก	15
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา		
1.	จัดให้มีการอบรมครูที่ปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นระยะ ๆ	31
2.	ควรให้ครูและผู้ปกครองประชุมพบปะให้มากขึ้น เพื่อจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกัน	23
3.	ต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและทราบปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา	8
4.	พยายามสร้างความเชื่อใจให้กับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าที่จะเปิดเผยปัญหาและความคับข้องใจของนักเรียน	2
ด้านการส่งต่อนักเรียน		
1.	เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และหมั่นติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง	15
2.	โรงเรียน และชุมชนต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน	9
3.	ควรจัดอบรมระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานรับส่งต่อภายนอก ร่วมกันเป็นระยะ ๆ เพื่อทำความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	3

จากตาราง 11 พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนได้เสนอข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาตามทัศนะของครู ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ 1) ครูควรสังเกตนักเรียนในที่ปรึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหากพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ควรหาหรือระหว่างครูกับผู้ปกครอง 2) ครูควรใกล้ชิดกับนักเรียนและควรทำความรู้จักกับผู้ปกครองนักเรียนให้มากขึ้นเมื่อมีโอกาส 3) ควรสอบถามปัญหาความเป็นอยู่กับผู้ปกครองเป็นระยะๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการแก้ปัญหาาร่วมกัน และ 4) ครูควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนบ้างเมื่อคิดว่าปลอดภัย เพราะในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ถ้าจะให้เกิดผลดีที่สุดครูควรไปรู้จักสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนอย่างแท้จริง

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ 1) ควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูเข้าใจและทราบหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนอย่างถ่องแท้ 2) มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำและอย่างต่อเนื่อง และ 3) ครูควรมีการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และต้องเป็นความลับ

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ 1) ควรมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้มากกว่านี้ และให้มีเกียรติบัตรหรือรางวัลให้แก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี มีกิริยามารยาทเรียบร้อยเป็นตัวอย่างที่ดีและคนอื่น 2) ส่งเสริมกิจกรรมในสิ่งที่นักเรียนสนใจ ให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน และ 3) ครูต้องรู้จักและสังเกตความสามารถของนักเรียนให้ดี คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลัก

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ 1) จัดให้มีการอบรมครูที่ปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นระยะๆ) ควรให้ครูและผู้ปกครองประชุมพบปะให้มากขึ้น เพื่อจะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกัน 3) ต้องเข้าถึงตัวนักเรียนและทราบปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 4) พยายามสร้างความเชื่อใจ ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะเปิดเผยปัญหาและความคับข้องใจของนักเรียน

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ 1) เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และหมั่นติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง 2) โรงเรียน และชุมชนต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน และ 3) ควรจัดอบรมระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานรับส่งต่อภายนอกร่วมกันเป็นระยะๆ เพื่อทำความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 5

การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เราสามารถสรุปสาระสำคัญของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขตตามทัศนะของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามทัศนะของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 จำนวน 232 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ(Checklist) ประกอบด้วย วุฒิต่างการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ในขอบข่ายงาน 5 ด้าน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท(Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบ สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบ
ปลายเปิด(Open Form)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
โดยประเด็นที่ โรงเรียนมีครูแนะแนวโดยตรงและเพียงพอเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่
ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งพบปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญนอกเกี่ยวกับ
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากที่สุด และด้านการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งปัญหาผู้เกี่ยวข้อง
เห็นความสำคัญของกิจกรรมโฮมรูมและการประชุมผู้ปกครองนักเรียนน้อย ส่วนที่มีปัญหาในระดับ
ปานกลาง ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด โดยประเด็นปัญหา ครูมีเวลาไปเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียนเป็นประจำ
เป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับด้านดังกล่าว

2. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า
ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับปัญหา
การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน และมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยครูที่มี
วุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่าระดับปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน
การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนมีมากกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี
ส่วนด้านการคัดกรองนั้น ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีระดับปัญหาที่สูงกว่า ครูที่มี
วุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

3. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน
ต่างกัน พบว่าในภาพรวมของด้านต่างๆ ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี เห็นว่ามีระดับปัญหามากกว่า
ครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มี
ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และ
การส่งเสริมนักเรียนมีระดับปัญหามากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี และตั้งแต่

5-10 ปี ส่วนด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเห็นว่า มีระดับปัญหาสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า

4.1 ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต ๒ ซึ่งครูมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ

4.1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูไม่สามารถไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ที่ห่างไกลจากโรงเรียน เนื่องจากปัญหาความไม่สงบทำให้ครูไม่กล้าออกเยี่ยมบ้านนักเรียน

4.1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนวิธีการ คัดกรองนักเรียนทำให้บางครั้งปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

4.1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ กิจกรรมส่งเสริมไม่มีความหลากหลายในขณะที่ ความสามารถของนักเรียนมีความหลากหลายทำให้นักเรียนบางคนไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถ ของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

4.1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ ครูมีภาระงานรับผิดชอบมาก มีเวลาน้อยและจำกัด จึงทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่ได้ผลเท่าที่ควร

4.1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียน กับหน่วยงานส่งต่อภายนอก

4.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งครู ให้ข้อเสนอแนะมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ

4.2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูควรสังเกตนักเรียนถึงพฤติกรรม ของนักเรียนหากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ควรหารือระหว่างครูกับผู้ปกครอง

4.2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ ควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการ ในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูเข้าใจและทราบหลักเกณฑ์ในการคัดกรอง นักเรียนอย่างถ่องแท้

4.2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ ควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้มากกว่านี้ และให้มีเกียรติ บัตรหรือรางวัลให้แก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี มีกิจกรรมายาท เรียบร้อยเป็นตัวอย่างที่ดีและคนอื่น

4.2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ จัดให้มีการอบรมครูที่ปรึกษาในเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นระยะ ๆ

4.2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการ ติดตามผล และหมั่นติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามทัศนะของครู ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ครูมีปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้าน การส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ครูมีปัญหา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิจิต รุ่งศรีทอง (2546: 86) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ใน ระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของโชวันันต์ มาร์ตวงค์ (2546: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ขึ้นเตรียมการและ วางแผนการดำเนินงานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สายัณห์ พรหมใส (2548: 89) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเถินวิทยา

จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้มีการปฏิบัติในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาระดับปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีหมายถึงการที่ครูได้มีความพยายามที่จะดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าว แต่ประสบกับปัญหามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สายัณห์ พรหมใส (2548) ที่งานวิจัยพบว่า ครูได้ ได้มีการปฏิบัติในด้านการป้องกันและแก้ปัญหามากที่สุดเช่นกัน และสอดคล้องกับ รัชยพร ทอดล และคณะ (2545) ที่ศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุด รองลงมาพึงพอใจในด้านการคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาลำดับ

ทั้งนี้จะเห็นว่า ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะอยู่ในขั้นตอนของการป้องกันและแก้ไขปัญหามากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องและ เป็นสิ่งยืนยันทางวิชาการ โดย กรมสุขภาพจิต (2546: 20-36) ที่สรุปว่า ขั้นดังกล่าวเป็นขั้นที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ โดยการช่วยเหลือนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากปล่อยให้มึบตบตาหน้าทีของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาก็อาจจะมึมมากขึ้น หรือลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากที่จะมีการแก้ไข

นอกจากนี้ครูที่ปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ แม้จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ครูก็พยายามที่จะรู้จักนักเรียน ในขณะที่การป้องกันและการแก้ไขปัญหาก็เป็นปัญหาต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองนักเรียน ครู ตัวของนักเรียนเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากทุกฝ่ายให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง กระบวนการที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการคัดกรองนักเรียนจะน้อยลงไปด้วแต่หากนักเรียนมีปัญหาแต่ไม่มาปรึกษาครู ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ก็อาจทำให้พฤติกรรมนักเรียนไม่เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นครูจึงต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เด็กนักเรียนว่า สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับทีส (สุริยา บุญเลิศ. 2550: 70; อ้างอิงจาก Teed. 2002: 1715-A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนบูรประมกับความเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียน พบว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเอาใจใส่ต่อปัญหาและความ

ต้องการของนักเรียนในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2554: 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนอีกทั้งมีการประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนั้นบทบาทของครูนอกจากจะสอนให้ความรู้แก่นักเรียนแล้ว ยังมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปพร้อมๆ กันอย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขตตามทัศนะของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 วุฒิกการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิกการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน และมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยครูที่มีวุฒิกการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่าระดับปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนมีมากกว่า ครูที่มีวุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการคัดกรองนั้น ครูที่มีวุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีระดับปัญหาที่สูงกว่า ครูที่มีวุฒิกการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของวิชิต รุ่งศรีทอง (2546) ที่ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อสภาพการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรมีความแตกต่างกันทั้งนี้ในการประเมินระดับปัญหาของครู ซึ่งมีคุณวุฒิแตกต่างกันอาจให้ความสำคัญที่แตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตามในภาพรวมของความคิดเห็นยังมีความใกล้เคียงกันในระดับของปัญหา ซึ่งเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังมีมาก

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน และต้องมีส่วนร่วมทุกฝ่าย อีกทั้งโรงเรียนได้เห็นความสำคัญและพร้อมที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ปัญหาในส่วนที่เกิดขึ้น จึงทำให้โรงเรียนทุกโรงมีปัญหาใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 5) ที่กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีทั้งครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชนผู้บริหารและ

ครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโรงเรียนจึงไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีปัญหามากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่จะเป็นครูฝ่ายปกครอง ซึ่งอาจจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็กนักเรียนน้อยกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี จึงทำให้มีปัญหาในการคัดกรองนักเรียนมากกว่า ขณะที่ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหามากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากครูที่วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอาจได้รับการฝึกฝนจากกระบวนการเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้นทำให้มีเทคนิคหรือเครื่องมือ ในการส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุม ผู้ปกครองนักเรียน การจัดกิจกรรมโฮมรูม ทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง มีทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น จึงทำให้มีปัญหาในการส่งเสริมนักเรียนน้อยกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2 ประสพการณ์การปฏิบัติงานพบว่า ในภาพรวมของด้านต่างๆ ครูที่มีประสพการณ์น้อยกว่า 5 ปี เห็นว่ามีระดับปัญหามากกว่าครูที่มีประสพการณ์ตั้งแต่ 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีประสพการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งเสริมนักเรียนมีระดับปัญหามากกว่า ครูที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5-10 ปี ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ครูที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงาน เห็นว่ามีระดับปัญหามากกว่า ครูที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับ สัมพันธ์ นิธิโอชา (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ตามทัศนะของข้าราชการครู พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูที่มีประสพการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับปัญหาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการทำงานที่ต้องใช้กระบวนการเชิงระบบที่มีขั้นตอน วิธีการ และมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ มีการอบรม และมีประสพการณ์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะ ครูที่ปรึกษาหรือครูที่เกี่ยวข้องต้องประสพพบเจอกับสภาพปัญหาที่เหมือนกัน ซึ่งประสพการณ์การปฏิบัติงานไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวที่เอื้อให้ครูที่ปรึกษาหรือครูที่เกี่ยวข้องสามารถแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับ หัสพงษ์ งานดี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสพความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พบว่า โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ เลือกพิจารณาบุคลากรเข้ามาทำงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ต้องมีประสบการณ์และรับราชการเป็นเวลานาน มีการประชุมบุคลากรเป็นระยะ โดยให้หัวหน้าระดับ เป็นผู้ติดตามการดำเนินงาน โรงเรียน ยนธีรภานที่บ้านโอง มีการประกาศคุณความดีของนักเรียน ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ มีการจัดแบบโรงพักจำลองขึ้นภายในโรงเรียน โรงเรียนไหล่นิเวศวิทยา มีการประชุมครู และบุคลากรสัปดาห์ละครั้ง มีการขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผลงานดีเด่น ของนักเรียนและกิจกรรมต่างๆ ไว้ที่หน้าโรงเรียน มีการจัดทุนอาหารกลางวัน ทุนค่าเล่าเรียนแก่เด็ก ที่เรียนดีแต่ฐานะยากจน

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 5-10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่าง เกี่ยวกับพื้นฐานความเป็นมาของชีวิต ทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งทางดีและด้านลบที่ไม่เหมือนกัน ทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความเข้าใจในตัวนักเรียนน้อยลงเนื่องจากช่วงอายุ ห่างกันมากทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี หรือ น้อยกว่า 5 ปี มีความเข้าใจในตัวนักเรียนมากกว่า เนื่องจากอายุห่างกันไม่มาก ทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนมีมากขึ้น จึงส่งผลให้มีปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และน้อยกว่า 5 ปี มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มี ประสบการณ์ตั้งแต่ 5-10 ปี มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีประสบการณ์ การปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาในด้านการรู้จักนักเรียน จึงส่งผลให้การคัดกรองนักเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีระยะเวลาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน น้อย หรือยังไม่สามารถ คัดกรองนักเรียน ได้อย่างชัดเจน จึงทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหของกร ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต มีประเด็นปัญหาที่มีความถี่สูงสุด ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัญหาคือครูไม่สามารถไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ที่ห่างไกลจากโรงเรียน เนื่องจากปัญหาความไม่สงบทำให้ครูไม่กล้าออกเยี่ย มบ้านนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ครูควรสังเกตนักเรียนถึงพฤติกรรมของนักเรียนหากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ควร หารือระหว่างครูกับผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องจาก สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทำให้ครูไม่สามารถไปเยี่ยมบ้านนักเรียนได้ตามปกติ ครูจึงต้องมี

การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่อยู่ในเรียน และมี การปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อครูจะได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครูและผู้ปกครองซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน โสลดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือให้น้อย ที่สุด เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอาจเกิดจากสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายในครอบครัว หรือปัญหาสุขภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 13) ที่กล่าวว่าความดูแลใส่ใจของครูที่ปรึกษาที่มีให้นักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถด้วยความรักความเมตตา และความเข้าใจในนักเรียนแต่ละคน ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้พร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน เป็นกำลังสำคัญของสังคม สามารถ นำพาความรุ่งเรืองและความสงบสุขสู่ประเทศชาติต่อไป สอดคล้องกับ ทีส (สุริยา บุญเลิศ. 2550: 70; อ้างอิงจาก Teed. 2002: 1715-A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์ และสังคมของนักเรียน ครูประจักษ์กับความเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียน พบว่า ลักษณะพิเศษของเด็กที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ ครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวขนาดใหญ่ ผู้ปกครองติดสารเสพติด เด็กมีความรุนแรง ถูกทารุณทางเพศ ถูกทอดทิ้ง พิกัด เด็กสุขภาพไม่ดีต้องเข้ายาบำบัด สิ่งเหล่านี้เป็น แรงกดดันอย่างมาก และมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก ระบบการศึกษามีอิทธิพลต่อปัญหาด้านสังคมและ อารมณ์ของเด็ก ต้องการเรียน รวมทั้งการขาดการฝึกฝนเพียงพอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเอาใจใส่ ต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ปัญหาคือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและขั้นตอนวิธีการ คัดกรองนักเรียนทำให้บางครั้งปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครู เข้าใจและทราบหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการคัดกรองนักเรียนได้ดีเท่าที่ควร จึงต้องมีการจัดอบรมเพื่อให้ครู เข้าใจและทราบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการ คัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน เมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ก็สามารถคัดกรองนักเรียนได้ดีขึ้น

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ปัญหาคือ กิจกรรมส่งเสริมไม่มีความหลากหลาย ในขณะที่ความสามารถของนักเรียนมีความหลากหลายทำให้นักเรียนบางคนไม่สามารถพัฒนา จิตความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ข้อเสนอแนะ คือ ควร มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้มากกว่านี้ และให้มีเกียรติบัตรหรือรางวัลให้แก่เด็กนักเรียนที่มีความประพฤติดี มีกิจกรรมอาสาหรือช่วยเป็นตัวอย่างที่ดีและคนอื่น ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นการส่งเสริมให้ นักเรียนที่มี ความสามารถหลากหลายสามารถพัฒนาจิตความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถ

เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นๆได้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 13) ที่กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คุณภาพของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่สงบสุข ให้สมกับคำว่า “เก่ง ดี และมีสุข” โดยมีบุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินงานทั้งผู้บริหารและครู

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ปัญหาคือ ครูมีภาระงานรับผิดชอบมาก มีเวลาน้อยและจำกัดจึงทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่ได้ผลเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะคือ จัดให้มีการอบรมครูที่ปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากครูมีภาระงานรับผิดชอบมาก ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงต้องมีการจัดอบรมให้กับครูที่ปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อที่ครูจะได้นำความรู้จากการอบรมมาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ปัญหาคือ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานส่งต่อภายนอก ข้อเสนอแนะคือ เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และหมั่นติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนให้กับหน่วยงานภายนอกทางโรงเรียนก็ควรมีการดำเนินการติดตามความคืบหน้าของนักเรียนว่ามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นหรือไม่ ถ้าดีขึ้นก็ต้องมีการส่งเสริมต่อไป ถ้ายังไม่ดีขึ้นก็ต้องมีการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่นักเรียนจะได้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และทางโรงเรียนก็ต้องมีการรายงานผลให้กับผู้ปกครองทราบ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหานักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งจะเสนอแนะในแต่ละด้านตามความสำคัญของปัญหา ดังนี้

1) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ซึ่งโรงเรียนมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรหรือครูแนะแนวโดยตรง ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดสรรอัตรากำลังหรือเพิ่มจำนวนครูแนะแนวไว้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้อาจใช้ครูที่มีอยู่แล้ว แต่จัดกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว

บ่อยครั้งขึ้น เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

2) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งพบปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารหรือที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการประสานความร่วมมือกับ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และหมั่นติดตาม ความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนและครู ที่ปรึกษาควรหามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการ ติดตามผลเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนให้กับหน่วยงานภายนอกแล้ว

3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งปัญหาผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของกิจกรรม โสมรุมและการประชุมผู้ปกครองนักเรียนน้อย ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องต้องหามาตรการในการส่งเสริมให้ บุคลากรและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยเฉพาะการประชุม ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และจะได้รับทราบถึงปัญหาต่างๆ ของ นักเรียนร่วมกัน นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเป็นระบบ

4) ด้านการคัดกรองนักเรียนครูที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ในการคัดกรองนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการในการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูที่ปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้าใจใน ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนที่ตรงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยประเด็นปัญหาครูไม่สามารถไปเยี่ยม บ้าน ที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียน ได้สม่ำเสมอ ซึ่งสถานศึกษาควรมีมาตรการหรือหาวิธีการที่ เหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อที่จะได้มีการตรวจเยี่ยมนักเรียนให้ได้เพิ่มมากขึ้น เช่น อาจใช้ วิธีการประชุมผู้ปกครองกับนักเรียนให้บ่อยขึ้น หรืออาจต้องมีช่วงเวลาสำหรับการพบปะระหว่างครู กับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น เพิ่มชั่วโมงโสมรุม เป็นต้น

1.2 จากผลการศึกษาความแตกต่างกันของวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานของ ครูที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้เห็นปัญหาที่แตกต่างกันไปในแต่ละขั้นตอนของระบบการดูแล ช่วยเหลือ เช่น ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่าระดับปัญหาด้านการ ส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนมีมากกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการคัดกรองนั้น ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีระดับ ปัญหาที่สูงกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรีและครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป เห็นว่าการรู้จักนักเรียนเป็นราย บุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งเสริมนักเรียน มีระดับปัญหามากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5-10 ปี ส่วนด้านการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเห็นว่า มีระดับปัญหา มากกว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการของอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์แนะแนว เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันทุกๆ ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยหรือศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกับโรงเรียนในระดับช่วงชั้นอื่นๆ เช่น ใน โรงเรียนประถมศึกษา(ช่วงชั้นที่ 1-2)
- 2.2 ควรศึกษาการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนใต้
- 2.5 การศึกษาปัญหาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา ตามทัศนะของครู ควรเพิ่มตัวแปรอิสระ เช่น จำนวนครั้งที่เข้าอบรมระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2542). *การประกันคุณภาพของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

_____. (2546). *คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต*. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

_____. (2554). *ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ การศาสนา กรมการศาสนา.

_____. (2546). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4
(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ระเบียบสะสมเครื่องมือสำหรับรู้จักผู้เรียน*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
: [HTTP://WWW.MOE.GO.TH/MOE/TH/NEWS/DETAIL.PHP?NEWSID=13351&KEY=HOTNE
WS](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?newsid=13351&key=hotnews). (วันที่ค้นข้อมูล: 15 ม.ค. 53).

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสพ.สระบุรี เขต 2. (2556). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*.
(ออนไลน์). แหล่งที่มา: www.saraburi2.org/kkm/research. (วันที่ค้นข้อมูล: 17 ม.ค.
56).

- โชวันันต์ มารุตวงศ์. (2546). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- เทอดศักดิ์ ถาวรสุทธิ. (2546). การศึกษาแนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ: สารนิพนธ์ ศส.ม. (สังคมสงเคราะห์). คณะสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธัญพร ทอดล และคณะ. (2545). ความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. พิษณุโลก: วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชญ์มนต์ ลีกำเนิดไทย. (2545). รายงานการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. หน่วยงานนิเทศ กรมสามัญศึกษา: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประคอง วรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 3. ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ประภัสสร โคนตะขุน (2554). IOC คืออะไร. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: [HTTPS://SITES.GOOGLE.COM/SITE/PRAPASARA/2-6](https://sites.google.com/site/prapasara/2-6). (วันที่ค้นข้อมูล: 14 ต.ค. 54).
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิจิต รุ่งศรีทอง. (2546). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (ถ่ายเอกสาร).

สายัณฑ์ พรหมใส. (2548). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
เถินวิทยา จังหวัดลำปาง. ลำปาง: วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (ถ่ายเอกสาร).

สุริยา บุญเลิศ. (2550). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทย
สรรภ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. ปริญญาโท ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สัมพันธ์ นิบือชา. (2549). ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน
มัธยมศึกษา ตามที่เสนอของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครราชสีมา เขต 2. ปัตตานี: สารนิพนธ์ ศษ.ม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
สงขลานครินทร์. (ถ่ายเอกสาร).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานพัฒนาสุขภาพจิต. (2556). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: [HTTP://MHTECH.DMH.MOPH.GO.TH/2002/TOPIC_BODY.PHP?TOPIC_ID=5&CONTENT_ID=4](http://MHTECH.DMH.MOPH.GO.TH/2002/TOPIC_BODY.PHP?TOPIC_ID=5&CONTENT_ID=4). (วันที่ค้นข้อมูล: 17 ม.ค. 56).

หัตถพงศ์ งานดี (2551). การดำเนินงานของ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, Lee. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. Fifth ed. New York:
Harpercollins Publishers, Inc.

Goodman, Robert and Other. (November, 2000). "Using the Strengths and Difficulties
Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric in a Community Sample,"
British Journal of Psychiatry. 177(6): 534-539.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ในการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

1. นายสมสวัสดิ์ ราชแก้ว	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสะก้า
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. นายอาฟฟาน เจะเตะ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
3. นายซัฟุดดีน หะยี	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
4. นายหมัดอาหลี จิตสวัสดิ์	ครูชำนาญการ โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3
อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
5. นายอับดุลฮาติม มินซาร์	ครูชำนาญการ โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3
อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

นิฮานานี วาบา

ผู้วิจัย

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามตามทัศนะของครูที่มีต่อปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 30 ข้อ ตามขอบข่ายกระบวนการงาน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	จำนวน 6 ข้อ
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในระบบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน ตามปัญหาที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด

3. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ไม่มีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของท่านแต่ประการใด ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำไปใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณทุกท่านอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นิษานานี วาบา
(นางนิษานานี วาบา)

แบบสอบถาม

ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริงหรือตรงกับตัวท่านมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บหน้าข้อความและเติมค่าลงในช่องว่าง

1. ท่านมีวุฒิทางการศึกษา
 - () ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี
 - () ปริญญาตรี
2. ท่านมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน
 - () น้อยกว่า 5 ปี
 - () ตั้งแต่ 5 - 10 ปี
 - () มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นและความเป็นจริงเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนของท่าน โดยให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาหรือความคิดเห็น โดยประมาณค่าตามระดับปัญหา หรือความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1. ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2. ครูมีการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน					
3. โรงเรียนมีเครื่องมือและระบบการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน สามารถใช้งานและสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา					
4. ผู้ปกครองนักเรียนให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
5. ครูมีเวลาไปเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียนเป็นประจำ					
6. นักเรียนให้ข้อมูลของตนเองได้อย่างชัดเจนและตรงกับความเป็นจริง					
ด้านการคัดกรองนักเรียน					
7. ครูที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน					
8. บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน					
9. ผู้เกี่ยวข้องจะเก็บข้อมูลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ					
10. ผู้เกี่ยวข้องมักจะนำข้อมูลลับของนักเรียนมาเปิดเผย					

ข้อความ	ระดับปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. นักเรียนและผู้ปกครองเต็มใจให้ข้อมูลเมื่อรู้ว่าครูจะนำไปคัดกรองนักเรียน					
12. การยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดกลุ่มนักเรียน					
<u>ด้านการส่งเสริมนักเรียน</u>					
13. ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมโฮมรูมของครูที่ปรึกษากับระบบการช่วยเหลือนักเรียน					
14. ครูที่ปรึกษามีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้การดูแลนักเรียนมีได้อย่างทั่วถึง					
15. ผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในหน้าที่และมีการปฏิบัติอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง					
16. การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย					
17. ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของกิจกรรมโฮมรูมและการประชุมผู้ปกครองนักเรียน					
18. ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครองตามที่โรงเรียนกำหนดเป็นประจำ					
<u>ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา</u>					
19. ครูมีความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน					
20. โรงเรียนมีครูแนะแนวโดยตรงและเพียงพอ					

ข้อความ	ระดับปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาดูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประจำ					
22. ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจและความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในความปกครองของตน					
23. นักเรียนยินยอมเปิดเผยความจริงและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของตนเอง					
24. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประสานงานระหว่างครูเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้เป็นอย่างดี					
ด้านการส่งต่อนักเรียน					
25. ความชัดเจนของการจัดระบบส่งต่อนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
26. การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
27. นักเรียนที่ถูกส่งต่อภายในหรือภายนอกไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นผู้มีความผิดหรือบกพร่องทางสังคม					
28. ครูแนะแนวมีความพร้อมที่จะรับส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษา					

ข้อความ	ระดับปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29. ครูฝ่ายปกครองมีความพร้อมที่จะรับส่ง ต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษา					
30. ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความพร้อมที่จะ รับส่งต่อนักเรียนจากโรงเรียน					

**ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานในระบบงาน
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา**

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ปัญหา

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

ปัญหา

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ปัญหา

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ปัญหา

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

5. ด้านการส่งต่อ

ปัญหา

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
2	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ต่อ)

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	30	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.871	30

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางนิษานานี วาบา
วัน เดือน ปีเกิด	14 เมษายน 2517
สถานที่เกิด	ปัตตานี ประเทศไทย
การศึกษา	สถาบันราชภัฏยะลา ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสูงศึกษา, 2542 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, 2555
สถานที่ทำงาน	ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด จังหวัดปัตตานี ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด จังหวัดปัตตานี